

TANTRIK TEXTS

TANTRIK TEXTS .

VOL I TANTRÂBHIDHÂNA with VÎJANIGHANTU
and MUDRÂ NIGHANTU

VOL II SHATCHAKRANIRÛPANA of Pûrnânanda
Svâmi with Commentary of Kâlîcharana and notes by
Shangkara PÂDUKÂPANCHAKA with Commen-
tary of Kâlîcharana With these are notes from the Tîkâ
of Vishvanâtha on the Second Patala of Kaivalya Kalikâ
Tantra

VOL III PRAPANCHASÂRA TANTRA

VOL IV KULACHÛDÂMAVI TANTRA

VOL V KULÂRMAVA TANTRA *(Shortly out)*

VOL VI KÂLÎVILÂSA TANTRA *(In the press)*

VOL VII TANTRARÂJA TANTRA *(In the press)*

WORKS ON TANTRA BY ARTHUR AVALON

TANTRA OF THE GREAT LIBERATION (MAHÂ
NIRVÂNA TANTRA) A Translation from the Sans-
krit with Introduction and Commentary

PRINCIPLES OF TANTRA (TANTRA TATTVA)
Vols I and II

THE SIX CENTRES AND THE SERPENT FORCE
(SHATCHAKRANIRÛPANA) *(In the press)*

OCEAN OF KULA TANTRA (KULARMAVA
TANTRA). *(In preparation)*

BY ARTHUR AND ELLEN AVALON

HYMNS TO THE GODDESS (from the Tantra and other
Shâstra and Stotra of Shankarâchârya)

-

TANTRIK TEXTS

EDITED BY
ARTHUR AVALON

VOL. IV

KULACHÛDÂMAMI TANTRA

EDITED BY
GIRÎSHA CHANDRA VEDÂNTATÎRTHA

WITH AN INTRODUCTION
BY
AKSHAYA KUMÂRA MAITRA K I H B L

CALCUTTA
SANSKRIT PRESS DEPOSITORY
30 CORNWALLIS STREET

LONDON
LUZAC & CO
46, GREAT RUSSELL STREET, W. C.

1915

INTRODUCTION.

This first edition of the hitherto unpublished *Kulachūḍam-
āzi* has been prepared with the help of manuscripts (marked क
and ख) collected by the Varendra Anusandhāna Samiti of Rai-
shahi from reputed centres of Tāntrika worship in

ADDENDUM.

P. 2112.

It has been suggested to me by Dr. Otto Schröder that द्विजे
in Ch. II 25 is a mistake in the manuscript for either द्विज or
more probably for द्विपे. This criticism seems correct for there
is no reason why the twice-born castes should be excluded.
Moreover all the other nouns are in the dative, द्विपे is.
According to this reading Kaula knowledge is to be kept from
inimical persons not "persons of the twice-born caste" as stated
in Sjt. A K Maitra's Introduction

A. MALON.

this reason the book is included in the class which goes by the
name of Nigama as opposed to Āgama, in which the Shāstra
is revealed by Shiva Himself. The form in which a Shāstra
is presented whether as the Revelation of Shiva or Shakti is
mere Līlā. Since Shiva and Shakti are one and the same and
it is Shiva who reveals. Shiva is the revealer of the Shāstra
in all cases, though in some He figures as Shisṭya and in
others as Guru. The Svachchhanda Tantra puts this clearly in
the following verse :

Guru-shisṭyapade sthitvā svayameva mahesvaraḥ
Prashnottara-padair vākyaistantrang samavatārayat

The Tantra according to this verse was originally revealed by Maheshvara (Shiva) who Himself stood for that purpose in the position of the Guru as well as that of the Shishya. This is also stated in the last chapter (VII 79) of the Kulachûdâmmuni where the Devi addressing Her Lord says —

Gurustvam sarvatantrânam

Kulâchâra has been called a secret doctrine and practice. The Bhûrâvi in discoursing of it in the Kulachûdâmmuni says at the outset (I 31) that it had not been told to Vishnu nor to Brahmâ nor to Gûrû.

Kauli knowledge says the text (II 25) must not be divulged to atheists, fools, Pishus or to persons of the twice-born caste. The secret teaching appears to have been transmitted for a long time from mouth to mouth (Vikrâtâktrântaram) and even when it came in part to be reduced into writing sufficient precaution was taken to conceal it from the uninitiated under technical terms the import of which could only be learnt from the Guru. The general features may however be summed up as follows.

Although the word Kula in ordinary parlance means a family or clan its technical sense has been defined by the Tiruvahasyavrittikâ to be Kulam = mâtuḥ mātā meyam. The term thus combines the meaning of the three other words which are further explained to mean Jivâ (Matrî) Jnânâ (Mânâ) and the manifold universe or Vishvâ (Meyam). The last (Sîṅgalatârthi) therefore is said to be Shakti. As Shakti is Kauli so Shiva (as distinguished from Shakti) is spoken of as Akauli. Kulâchâra is one of the seven Âcharas enumerated by the Kulirava one of the leading Tantrics of the division of Sâdhakas of this school called Kaulas. According to the last named Tantra it occupies the highest rank. The Vaidikâchâra it says is no doubt higher than all but Vaisṇavâchâra is higher than Vaidikâchâra. Shaivâchâra is higher than Vaisṇavâchâra. Dakṣiṇâchâra is higher than Shaivâchâra. Vamâchâra is higher than Dakṣiṇâchâra. Siddhantâchâra is higher than the last and Kulâchâra is superior to all.

As Kulâchâra is thus said to be the highest of the Âcharas only those Sâdhakas are qualified therefor who in this or another birth have graduated in the preceding Âcharas which are regarded as stepping stones to it. Such a Sâdhaka is called Kaulika or Kulina. Being the final stage of Sâdhanâ this

INTRODUCTION

Āchâra knows no distinction of race, colour caste or sect. But the esoteric character of its doctrine and practice is such that it was never meant for the ordinary man of the world. On the contrary the difficulties of its true practice are said to be such that according to the doctrine "it is easier to walk on a drawn sword," than to be a true Kaula. It is expressly stated (I 42) that the Adhikâri must be a Kulîna that is one who is capable of realizing that every person thing, and act is a manifestation of the Mother or Shakti (Strîmayancha jagat sarvam). An essential feature of this Āchâra is the attainment of the knowledge that the Mother who is worshipped under different forms as Tripurâ Kâlikâ and so forth with differing rituals is She from whom all creation proceeds and who is all in all. This is very aptly set forth in the text (I 24) which says "Oh All knowing One if Thou knowest Me then of what use are the Āmnâyas (revealed teachings) and Yâjanam (sacrifices ritual). If Thou knowest Me not then of what use are Āmnâya and Yâjanam."

Yadi mâng viddhi sarvajna kva chāmnâyāḥ kva yâjanam
Na viddhi mâng chet sarvajna kva chāmnâyāḥ kva yâjanam

This teaching has found its way into popular Bengali songs which say

'Tell me what will japa tapa voga and yâga do for a man in whom Kulakundalinî awakens and for the man in whom She awakens not. Supremacy is claimed for Kulâchâra on the ground that it is the final stage of Sâdhana in which Knowledge is realised to be superior to ritual. Kuladharma is accordingly said to weigh more than all Yâjnas and Vratas put together in the scale against it though such rituals are necessary in the preliminary Ācharas which qualify for the last. As Jnâni alone secures liberation the Kulînava Tantra affirms that without Kuladharma liberation is not possible. With the question whether this claim is well founded I am not concerned but with the statement of the historical facts. As being the Āchâra which is claimed to be at the entry of liberation it is regarded by Kaulas as supreme and the end for those which precede it. Other schools take a different view of the Kaula claims.

CHAPTER I.

The book opens with an enumeration of the Kula-sundaris or Devis who are said to be innumerable, under the names of Tripurâ, Kâlikâ, Vâgîshvarî, Sukulâ, Kulâ, Mâtangginî, Pârnuâ, Vimalâ, Chandanâyikâ, Ekajâtâ, Durgâ and others. Several doctrines also such as Vaishnava Gânapatya and others are mentioned.

The names of a number of Tantras belonging to the sixty-four are next given. A complete list has been quoted in the footnotes (pages 2—3) from the Vâmakeshvara-tantra according to which each of the eight Bhairavas has a Tantra of his own all of which are collectively known as the Bhairavâshtakam. Similarly the Tantras relating to the seven Mâtṛikâs and the Shivadûtis are collectively called Bahurûpâshtakam. The Yâmalas are eight in number. These three classes give us 24 works, while the rest are those named in the list.

The 64 Tantras given in the Vâmakeshvara are as follows —

1	Mahâmâyâ	
*2	Shambara	
3	Yoginîjâla shambara	
4	Tattva shambara	
5—12	Bhairavâshtaka—	(a) Asitângga
		(b) Ruru
		(c) Chanda
		(d) Krodha
		(e) Unmatta
		(f) Kapâlî
		(g) Bhîshana
		(h) Sanghâra
13—20	Bahurûpâshtaka—the	eight Tantras of the seven
		Mâtṛikâs and Shivadûtis
21—28	Yâmalâshtaka—	(a) Brahmâyâmalâ
		(b) Vishnuyâmalâ
		(c) Rudrayâmalâ
		(d) Lakshmîyâmalâ
		(e) Umâyâmalâ

(f) Skandayāmāla—(Bhāskara
substitutes Jayadrathayāmālā)

(g) Gaṇeshayāmāla

(h) Grahayāmāla

*29	Mahochechhusya	49	Sarvajñānottara
*30	Vātula	*50	Mahākālāmata
*31	Vātulottara	51	Mahālakṣmīmata
32	Hṛdabheda	52	Siddhayaogeshvarimata
*33	Tantrabheda	53	Kurūpikāmata
34	Guhyatānta	54	Devārūpikāmata
35	Kāmika	55	Sarvajñāramata
36	Kalāvāda	56	Vimalāmata
37	Kalāsāra	57(a)	Purvāmṇāya
38	Kubjikāmata	(b)	Pashchimāmṇāya
*39	Tantrottara	(c)	Dakṣiṇāmṇāya
40	Vijātānta	(d)	Uttarāmṇāya
41	Trodala	58	Niruttara
42	Trodalottara	59	Vaisheshika
43	Panchāmṇāya	60	Jñānārṇava
44	Rūpabheda	*61	Virābali
45	Bhutoddāma	62	Arunesha
46	Kulasāra	63	Mohiniśa
47	Kuloddīśa	64	Vishuddhesvara
*48	Kulachūḍāma		

It has not been found possible to identify with certainty all items in the list given in this work with that of the Vāmaśekhara and in some respects the list differs. If however we take Māyottara, Kalāpika or Kalāpada, Sarvajñānātmaka and Vishudeshvara which occur in the Kulachūḍāma to refer to items 1 36 48 and 64 respectively of the Vāmaśekhara list then the two lists correspond except as to the 9 items marked with an asterisk. In the place of these list the present work appears to give the names of the following Tantras—Mahāśārasvata Tantrajñāna Vāsuki Mahāsamamohana Mahāsūksma Vāhana Vāhanottara Mātṛbheda Vishvātmaka Shivāvali. If however we thus count them we get 10 Tantras or one too many. Possibly Mahāsūksma may be part of the title of the Vāhana Tantra which succeeds it in which case it may be eliminated.

The Bhairava then says that He knows all these Kulasundaris, doctrines and Tantras but has nevertheless not attained bliss (Ânanda). He asks the Bhairavi why this is so?

In reply the Bhairavi first gives some general philosophical instruction in eleven verses (l. 16-26) to the Bhairava whom She addresses as the most Supreme Kula the ocean of Tântrika Kula knowledge (Tantrajñânakulârava) which, since He apparently seeks instruction, has for the moment been obscured by Her Mâyâ. This portion may be divided into three sections. The first (vv. 16-17) refers to that primordial state when She as Prakṛiti was hidden in Chidânanda (Ahang Prakṛitirûpî chech chidânandaparîyazâ). In this state there is neither creation, maintenance or destruction; neither Brahmâ Hari or Shambhu or other Devas, neither attachment, suffering nor liberation, neither piety, Theism, or Atheism. Japa Guru or Shishya.

The second state (vv. 17-24) is that in which the Devi covering Herself with Her own Mâyâ becomes desirous of creation (Unmukhi) and threefold. Then joyful in the mad delight which comes of Her union with the Supreme Akula She becomes Vikârinî, that is the Vikâras or Tattvas arise in Mulaprakṛiti.

Mâyayâchchhâdya châtmanang tridhâ bhûtvâ yadonmukhi
Parâkularasonmâdamodinî cha vikârinî

At this second stage Brahmâ Hari, Shambhu appear and with them the Worlds (Loka) and the Elements (Panchabhûtan) of which they are composed. By the differentiation of Shiva and Shakti the Gunas commence to operate (Shivashakti prabhedena gunotpattistu jâyate). Brahmâ and the others are not distinct entities. They are all one and the same as parts of Her. The creation which is Mâtrâtmaka appears and then disappears in Pralaya.

In the third section (vv. 24-26) the Devi teaches the great lesson that all scripture and ritual are unneeded where She is known, as they are unneeded where She is not known. For scriptural teaching is a means to an end—knowledge of Her. It therefore has no use where She is known. If on the other hand religious disposition is wholly wanting these means alone will not evoke it though they are not without their uses in educating a latent piety in the disciple. The Bhairavi then says 'I manifest myself as woman (that is in female form or

Shakti) which is my own Self and the very essence of creation (Nārīrūping samāsthāva śrīśhītisāram mudātmi kam) in order to know Thee Bhurava the Guru who art united with Me (Bhava-yogastham) She adds that even when all this is said Her Tattva is not known

The Devī then speaks of the methods (Upāya) of attaining liberation which is the essence of all Tantras and is honoured by all Devatās. These means secure knowledge and awaken Tattvabodha. They destroy both merit and demerit and (v. 29) give both enjoyment and liberation (Bhogamuktupradāyakam). This doctrine is said to have been kept as a profound secret so that it had not been divulged even to Vishnu Brhmā nor Ganapa. It should be concealed in the heart (Gopaniyantu hrīdaye). This wonderful secret my child should be kept from Pashus (v. 40 Rahasyam adbhūtaṁ vatsa goptavyam pashushangkaṭe). The Devī speaking of this doctrine thus addresses the Bhairava Child (Vatsa) it strikes me with wonder and bewilders even the wise. It is replete with numerous and bewildering meanings and is the final resting place of all good disciples (Sachchishya paramāspadim). It is Sādāchāra according to all doctrines (Sarvavādisādāchāri) and is at the same time blamed or reprobated by all doctrines (Sarvavādivigarhita). It can be learnt only from a good teacher (Sādāchārya-pariṇaptam). Follow it with care.

To begin with the Devī speaks of the necessity for the acquisition of Jñānashuddhi the purification of knowledge and for this purpose She refers to the duly observances beginning with the morning rites. The Sādika should rise in the morning, make his Prāṇāma to the Kula trees (Kulavṛkṣa) and contemplate upon the Kula (Shakti) from the Muḍādhāri to the Brahmarandhra and meditate on the Guru.

The Kulavṛkṣas according to the Kāmeshvara Tantra are Shlesnātaka Karanjā Nimba Ashvatthī Kadamba Vilva Vata Ashoka(1). The Tārārahasyavṛttikā quoting the above verse from the Kāmeshvara Tantra adds that the above are those usually enumerated but that a ninth is added by some namely the Chinchā. The printed Tantrasāra however gives a list of ten trees viz. the first seven mentioned together with

(1) Shlesnātaka Karanjā Nimba Ashvatthī Kadamba Vilva Vata Ashoka
V. 150 vāto prashokas cā vṛjāśāzu kulipādapāḥ

Uḍumbara, Dhātrī, and Chinchā(1). From which it would appear that whilst Shleshmātaka, Karanja, Vilva, Ashvattha, Kadamba, Nimba and Vata are generally recognised as Kula trees, Uḍumbara, Dhātrī, Chinchā, and Ashoka are only exceptionally so. Then follows the mental worship of the eight Kulānāthas, namely Prahlādananda, Sanakānanda, Kumārānanda, Vashishṭhānanda, Krodhānanda, Sukhānanda, Jñānānanda and Bodhānanda. Their Dhyāna is given in two verses. They are those whose eyes betray the bliss in their hearts which comes from the great Rasa (Mahārasarasollāsahṛdayānandalochanāḥ); whose darkness (Tamas) has been cut and crushed by embracing Kula; the dispellers of fear who know the meaning of all the Kula Tantras (I. 36-37). The Chapter closes with the instruction that the Guru fit to initiate a disciple in this system must be a Kulīna and no other. The Kulīna is Adhikāri of all Vidyās and is competent to initiate in all Mantras (Dikṣāprabhuk sa evātra sarvamantrasya nāparaḥ). The work of those who leave the Kulaguru is stated to be mere Abhichāra.

CHAPTER II.

This chapter begins with the ablution-rites (Snāna) and states the Shāstric rules which must be followed. The devotee, after ablution, is directed to wear two pieces of cloth (II. 12). This is strictly in accordance with the rules laid down by Yogī Yājñavalkya. A departure from this rule constitutes, according to Bhṛṅgu, nakedness, which disqualifies for the performance of religious rites. The devotee is next directed to worship Shakti with offerings of flowers, incense, perfumed betel, and other desirable articles. Then follows the worship with Yantra and the contemplation of Oneness with the Mother. The worship of the Sādhaka's wife (Nijakāntām II. 30) is described with the details of her initiation to be given where She has previously been uninitiated.

(1) Shleshmātakakaranjaṇchā vilvāshvatthā kadambakāś
Nimbo vato ḍumbarāṇchā dhātrī chinchā dāśha smṛtāś

CHAPTER III.

The rites prescribed for the night are disclosed in this Chapter. If the devotee worships a Parashakti, he should first initiate her if she happens to be uninitiated. The mantra for such initiation is referred to in three verses (III. 13-15). The food to be offered to Shakti during the *Purashcharana*-ceremony is enumerated at length (III. 22-26). The Shaktis worshipped are to be looked upon as eight *Mātrikās*, and they should be named accordingly. The hymn to be recited in their worship is given, which shows that each of them is to be addressed as one of the aspects of the Mother Herself.

The hymn is called *Karnejapa-stotra* from the fact that each verse addressed to each of the *Mātrikās* is whispered into her ear. In this worship the elder may bow down to the younger, one of superior caste to one of inferior caste, for the Shaktis selected for worship, are each and all manifestations of the Mother. The following translation and accompanying notes are by the General Editor

OM

Obeisance to Thee O Mother ! O Devi !
The pure One (1) Who art Brahmā (2)
Remove by Thy mercy all obstacles (3) which beset me
And grant me liberation (4)

2

Our great Lady ! (5) Bestower of blessings !
Oh Devi ! Who art the Supreme Bliss (6)
Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
And grant me liberation

1 Anaghe

2 *Brahmarūpadhara* : i. Shakti of Brahmā or Brāhmī Shakti

3 Vighnam ; that is obstacles standing in the way of liberation

4 Siddhi ; the greatest of which liberation (*Mokṣa*) is. The refrain runs —
Kṛpayā hara vighnam me mama siddhim prayachcha me.

5. *Māheshi*, Shakti of Mahesh or Shiva Śaiva Shakti

6 *Paramānandarūpini* for She is according to Tantra one with the Supreme Brahman Who is Bliss Itself

3.

Kaumārī ! (1) beautiful Playmate of Kumāra !
 The sovereign Mistress of all Vidyās ! (2)
 Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
 And grant me liberation

4.

O Devī ! Who borne by the son of Vinatā (3) .
 Art Vishnu (4)
 Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
 And grant me liberation

5.

Oh Devī ! Bestower of blessings ! Who art Vārāhī (5)
 By Whom the earth was lifted on Thy tusks (6)
 Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
 And grant me liberation.

6.

O Devī ! Who art Shakra (7)
 Who art worshipped by Shakra and other Suras (8)
 Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
 And grant me liberation.

7.

Chāmunda ! (9) besmeared with blood wearing a garland
 of severed heads
 Destructress of fear !
 Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
 And grant me liberation.

1. Shakti of Kumāra

2. Sarvavidyeshī, the Vidyās are various manifestations of Mahāshakti.

3. That is the bird king Garuḍa the vehicle of Viṣṇu.

4. Viṣṇurūpīdhare, i. e. Viṣṇuśakti Shakti.

5. Shakti of Varāha the Boar incarnation of Viṣṇu.

6. The Varāha Avatāra which succeeded the Kūrma and raised the earth from the waters in which it was submerged

7. Indra, the Devī is here addressed as the Shakti of Indra or Amrī Shakti

8. The Devas.

9. One of the Sanghātini manifestations of Devī

INTRODUCTION.

8.

Mahâlakṣmî, ! Mahâmāyā ! (1)
Destructress of anguish and sorrow !
Remove by Thy mercy all obstacles which beset me
And grant me liberation.

9.

*Thou art O Devî ! the Father and Mother of all (2)
And art to us in the place of Father and Mother (3)
One Thou art yet manifold (4) in the form of the
Universe (5)
Obeisance, Oh Devî ! to Thee.

With the recitation of this hymn ends the Pûjâ of the Shaktis ; the worship of at least one of whom is enjoined. Other rites are enumerated in the subsequent Chapters.

CHAPTER IV.

The devotee should be well versed in Vaisṇavâchâra that is in Bhaktimârga before he can be permitted to adopt any of the special rites. He should be Udârachittaḥ (large minded) Paranindâ-sahishnuḥ (patient of ill said of him) and Upakârataḥ (one who does good to others) He is required to recite his Mûla-mantra if he happens to come upon a deserted temple, junction of four roads and such other places which are said to be fit for worship. He is directed also to bow unnoticed to Mahâkâlî if he sees certain birds and animals, Grîdhra (Vulture), Kṣhemangkarî (Brâhmaṇi kite) Jambukî (She-jackal) Yamadûtikâ (raven) Kurara (osprey) Shyena (hawk, eagle or falcon) a crow and a black cat. He is further directed to do circumambulation (Pradakṣhiṇa) of a corpse and the cremation ground. The Mantras to be recited on such occasions are noted. Obeisance

1. Mahâmohe As such the Mother is the Destructress of Avidyâ and therefore as the verse says destructress of all the anguish and sorrow which proceed from it.
2. Pitṛimâtramayê
3. Pitṛimâtravahisîkrîte. The earthly father and mother which are mere Anghashaktis are put aside to revere Her as the real Father and Mother of all
4. Eke bahuvîdhe
5. Vishvarûpe.

must also be made when he sees a black flower, red cloth a king a prince, an elephant a horse a chariot weapons of war, valorous man (*Vīrapuruṣa*) a buffalo a Kaulika or an image of *Mahīṣamardīnī*. If he sees a jar of wine fish or flesh, or a beautiful woman or a *Devī Bhairavī*, he must bow and recite a special mantra. The *Nilatantra* gives a fuller list of objects to which obeisance is to be made in this way. Then comes the ritual prescribed for the worship of *Kālī* in the cremation-ground. The *Dhyāna* is revealed in seven verses (IV 39-45). As this *Devī* fulfils all *Siddhis* She is called *Dakṣiṇākālī*.

CHAPTER V

This Chapter deals with rites which are performed for the development of powers enabling the devotee to draw towards him any *Deva* lower Spirits or human being he wishes. Vv 7-8 say that if anything is taken from the subject of the rite which belongs to him or he or she are ill treated or deceived in any way the *Sādhaka* is fallen (*Bhrāṣṭa*) and dies. Harm also happens to his family from such magic (*Abhichāra*). The rite consists of the worship of *Dakṣiṇākālī*. The *Risik* of the Mantra is *Bhairava* and *Chanda* is *Uṣṇik*. The first *Vija* is the supreme *Shakti* (*Purvāṅ vijāṅ parāśakti*). The *Angga nyāsa* is directed to be performed with the *Vija* coupled with the six long vowels. In this rite the *Brāhmaṇa Sādhaka* is directed to substitute for wine (where this is mentioned) honey in a vessel of copper (v 78) or he may perform the *Kulapūjā* with *Kula* wine.

CHAPTER VI

This part is concerned with the method of acquiring powers (*Vetālasiddhi*) enabling the devotee to go anywhere he pleases. It consists in the worship of *Yoganidrī Kātyāyanī Pārueshī Chandī Kāmakhya* and *Dikkaravāsini*. The special rite of *Sādhana* which goes by the name of *Shavasādhana* is described in this chapter (vv 19-28). The object of this *Sādhana* in this special instance is the acquisition of the power with which the Chapter deals.

CHAPTER VII

This the last chapter describes the worship of Mahiṣā-mardini which from the large number of stone and metal images discovered in various places seems to have been very popular at one time. The worship of Mahiṣā-mardini appears to have undergone gradual changes. This is indicated by the Mantra as disclosed in the Kulachūḍamanī. The Mantra has been revealed in the usual Tāntrika garb by the following verse —

Trailokyavijabhutānte sambodhanapadang tataḥ
Sṛṣṭisanghāraṇau varṇau vidyā mahiṣā-mardini

This yields a mantra of nine syllables namely

Oṃ Mahiṣā-mardini Svāhā

But the text (VII 5) ordains that if the Mantra and its Sādhana is disclosed at all it may be disclosed to one who is extremely obedient to his Guru but even then not with its Vīja. Only eight syllables should be disclosed thus reducing the mantra to

Mahiṣā-mardini Svāhā

It is said that the Mantra of nine syllables should not be imparted but should in the Kali age be kept concealed and that eight syllables alone should be disclosed with the Mantra Svāhā but never with the Mantra Namaḥ

It would appear from the Shāradātīlaka a compilation by Lakṣmana Deshika of the eleventh century A D that in his day the Mantra of eight syllables alone was known. The Mantra of ten syllables is not mentioned even by the Kulachūḍamanī. This may be taken to suggest that the worship of Mahiṣā-mardini is of great antiquity. Originally the mantra was of eight nine and ten syllables. But in course of time (at the date when the Kulachūḍamanī was reduced into writing the Mantra of ten syllables had already fallen into disuse while the Mantra of nine syllables was discontinued. In the eleventh century A D (at the date of the compilation of Shāradātīlaka) the Mantra of eight syllables only was known.

Another important change is noticeable in the *Rishi* and Chhanda of this Mantra. The *Rishi* according to Rāghava's Commentary on the Shāradātīlaka is said to be Shakavatsa, the Chhanda according to it is Prakṛti. The Commentator also notices that in his day according to some the *Rishi* was also said to be Mārkaṇḍeya. But the Kulachūḍāmaṇi (VII. 11) distinctly says that the *Rishi* is Nārada and the Chhanda is Gāyatrī. It is noticeable that the *Rishi* and Chhanda of the Mantra for the worship of Durgā are Nārada and Gāyatrī. May it be that the worship of Mahiṣamardini was gradually sought to be cast into the same form as the worship of Durgā? This seems highly probable from another circumstance that according to the Shāradātīlaka-tīkā of Rāghava Bhaṭṭa, the Piṭhapūjā should be performed as ordained for the worship of Durgā.

The image of Mahiṣamardini is however different from that of Durgā. Mahiṣamardini according to Kulachūḍāmaṇi (VII. 13) has eight hands holding on the right side Chakra, w) Shūla (trident), Dhanu (bow) and rajant-mukha (point post). The Devi is said to be of black colour, wearing yellow cloth, and is placed on the body of a black buffalo.

This Dhyāna does not exactly correspond with the one which is noted in the Shāradātīlaka. According to it, the Devi holds in Her hands Chakra, Shangkha (conch shell), Kṛipāṇa (sword) Khetaka (club) Vāṇa Kārmuka (bow) Shūla and Tarjanī mudrā. The Devi who is said to be of the colour of Garuda stone (emerald) and bedecked with the crescent moon is described as sitting on the head of the buffalo.

In the Hymn incorporated with the text of the Kulachūḍāmaṇi (VII. 33) the Devi is said to be black of colour, resembling crushed antimony and is described as holding Chakra, Dara (Shangkha) Kartṛikā (small sword) Khetā (club) Vāṇa, Dhanu, Trishula and Abhaya mudrā. So far as this Mudrā is concerned Rāghava cites an authority to show that Tarjanī mudrā is the same as the Abhaya mudrā. It appears from the Tantrasāra that the Devi is to be worshipped now in this form.

The Kulachūḍāmaṇi gives no Shangkha or Khetaka or Kartṛikā. It has instead two Khadgas and Charma. The Shāradātīlaka mentions no Charma or double sword. It introduces Shangkha and Khetaka. The Hymn makes a further

departure by changing the *Khaḍga* into *Karttika*. This is exactly what appears to have been in vogue when the *Tantrasāra* came to be compiled about 400 years ago. The Hymn therefore appears to be of a date later than this.

While the images appear to have changed in this way, the mode of worship has remained pretty fully the same. The details are given with a view to help the reader to follow the ritual.

The worship of *Mahīṣamardinī* is in general performed in the usual *Tāntrika* way. The text only notices the points of difference which constitute its special features. The most noticeable of these is the *Angganyāsa* which usually embraces six *Anggas*. In the case of the worship of *Mahīṣamardinī* the text (VII 15 17) mentions only five *Anggas*. The *Shāradātīlaka* (XI 25) says that in this worship *Nyāsa* is made only upon five *Anggas* leaving out the *Nyāsa* of the eyes. The *Dhyāna* is given in verses 12 14. The *Yantra* is composed of a lotus of eight petals in each of which (VII 18) eight *Devīs* are worshipped described generally as *Durgā* and others (*Durgadyā*). Their names are given in the *Shāradātīlaka* (XI 29) as *Durgā*, *Varavarūṇī*, *Āryā*, *Kanakaprabhā*, *Kṛttikā*, *Abhayapradā*, *Kanyā* and *Surūpā*. They are worshipped with the long vowels *ā* *i* *ū* *ṛ* *ṛi* *ai* *au* and *aḥ*. Thus —*Āṅg Durgāyai namaḥ* *Īṅg Varavarūṇiyai namaḥ* *Ūṅg Āryāyai namaḥ* *Ṛṅg Kanakaprabhāyai namaḥ* *Ḍṛṅg Kṛttikāyai namaḥ* *Aṅg Abhayapradāyai namaḥ* *Auṅg Kanyāyai namaḥ* *Aḥ Surūpāyai namaḥ*. The *Shāradātīlaka* *ṭīkā* of *Raghava Bhaṭṭa* says that in selecting the long vowels *ṛ* *ṛi* should be rejected as neuter vowels. The *Tantrasāra* however gives the long vowels as *ā* *i* *ū* *ṛ* *ṛi*, *ai* *au* *aḥ*. The weapons are also to be worshipped along with the consonants beginning with *ya* or in other words the consonants beginning with *yā* that is *yā* *rā* *lā* *vā* *śā* *ṣā* *sā* and *hā* are selected.

The hymn to *Mahīṣamardinī* incorporated in the *Kulachūḍāmaṇi* is recited by *Bhairava*. The text of this hymn appears to have grown defective in course of time. Reference had accordingly to be made not only to the printed edition but to Ms copies of the *Tantrasāra* in which it is quoted. One Ms dated 1604 *Shaka* year found in the district of *Mymensing* by the travelling *Pandit* of the *Varendra Research Society* was of great help in restoring the correct reading. The text as printed herein may therefore be taken as fairly accurate. From the hymn (Vv 22 35) it appears that whilst the worship of

Vishnu and *Shiva* was popular, and their votaries were applauded the *Kulāchāra* was blamed. A translation of this hymn in English was printed in the volume entitled "Hymns to the Goddess" by A. & E. Avalon. As was there pointed out the text of the *Tantrasāra* used for this translation was in parts corrupt and unintelligible and in others of doubtful meaning. A further translation with commentary has therefore been here made by A. Avalon of the text as it has now been revised: and the opportunity has been availed of to correct some errors. The following translation and accompanying notes are by the General Editor

MAHISHAMARDINĪ⁽¹⁾ STOTRA.

1

O *Chandī* ⁽²⁾

By Whom the act of the wicked and formidable *Asura*⁽³⁾
was shattered.

Do Thou wander in my heart.

Destroy my selfishness and the calamities which deeply
pierce me,

Arising from the mass of malice and fears (which assail me).
So that, free from danger,

And protected by the lotus cluster of Thy feet,

My swan-like⁽⁴⁾ mind may swim and rejoice in the Ocean
of Bliss.

2

What fear of his enemies has he who worships Thee?

The *Devas* who worship Thy feet

Having abandoned the form of *Nṛsiṅha*⁽⁵⁾

Whose towering mane rivals in splendour and height
towering Mount *Sumeru*,

(1) A title of the *Shakti* of *Shiva* as the powerful victrix of demons. She is *Mahishā mardīnī*, as the slayer of *Mahishā*. The *Dāitya* *Shumbha* attacked Her in the form of a buffalo (*Mahishā*), see *Chandī*.

(2) A form of the *Devī* assumed for the destruction of the *Dāitya* *Chanda*, and who assisted in the destruction of the demon *Raktavīja*, see (*Mārkaṇḍeya Purāṇa*)

(3) *Mahishā*

(4) *Manohangsa*, the *Hangsa* is variously described as a swan, gander, and flamingo

(5) The *Man lion* incarnation (*Avatāra*) of *Vishnu*, in which He destroyed the *Dāitya* *Hiranyakashipu*, father of His devotee *Prabhāda*.

And whose fingers are outstretched to tear (the breast of)
 Hiranyakashipu(1)
 Now worship (the lion)(2) the enemy of the elephant(3)
 Server of Thy feet which destroy the bonds of the Pashu

3

O Chaudî ! when the syllables, the letters of which speak
 of Thee,
 Reach the ear, then Brahmâ and other Devas
 Sing the truth touching Purusha and Prakriti(4).
 O Devi ! be today gracious to me,
 Devoted as I am to the kissing of Thy sacred lotus feet,
 The one and only glittering abode of the essence of the
 nectar of all Devatâs.

4

If, because of my following Your way of Kula(5),
 I suffer reproach, better is it that I shall thus be without
 fame.
 Let me not have that which comes of the worship of
 Keshava(6) and Kaushika(7) ;
 Rather, O Mother ! let my heart rest in meditation on Thy
 lotus feet,
 Worshipped by Brahmâ, Hari(8), and the Enemy of Smara(9)
 By the Eater of oblations(10) and the Enemy of the
 Daitya (11).

(1) The Avatâra is generally represented with the King of the Dityas across His knees, tearing asunder with His hands and claws the latter's belly. See note 5, p. 16

(2) Which accompanies the Devi as Durgâ. After the destruction of Hiranyakashipu, Vishnu's wrath was not appeased. The world trembled, fearing what He might do. The Devas asked the help of Shiva, who assumed the Sharabha form—that of a lion with wings and eight feet—who caught up Vishnu into the air and held him there until he had become powerless. The lion then went to the feet of Durgâ, whom he accompanies.

(3) Kirt the elephant form subsequently assumed by the Asura Mahisha. Karivart=enemy of elephant=lion

(4) Shiva and Shakti ; the "Male" and "Female" from whose union springs the Universe

(5) That is, Kulâchâra, one of the divisions of Tântrik worshippers, who, the verse says, are misunderstood, and therefore subject of reproach ; and which is contrasted in the next line but one with the more popular and conventional worship of Keshava and Kaushika

(6) Vishnu (7) Indra. (8) Vishnu

(9) Smara, the God of Love ; Shiva, who slew him, is his "enemy"

(10) That is Fire.

(11) Dityâra : usually an epithet of Shri Krishna, but as Hari has already been mentioned, possibly the reference may be to Indra. According to Medini, Dityâra=Devatâ

6

7

O Mother ! let the stream of heavy showers of holy
devotion towards Thee
Be ever shed upon me,
Struggling and drowning(7), alas ! as I am in the endless
Ocean of Illusion

(2) *Madajishtha vyādhira* val'tha, i.e. "pierced by the mockery of the ocean of illusion."

Without taste of the water of the Bliss of Brahman
Which devotion dispels the weight of anguish from numbers
of Devas

8

May the glory of Thy feet dark as a rainladen cloud,
Be ever in my heart
Dispelling by its lustre as of ten million suns
The darkness which overspreads my mind
From its glittering womb were born the three Devatās
Who create maintain, and destroy the world
Whose substance is pure consciousness and bliss

9

May(1) Devī Durgā Who gives victory and happiness
Dispeller of fear Victrix of fortresses and ill fortune
Who had power to destroy the proud enemies of the
Devatās
And Who strikes terror into the hearts of thousands (of
Ever conquer! Her foes)
She it was Who having severed the head of the Asura
Mahiṣa,
Crushed and killed under Her feet him who assumed the
form of a buffalo
Now bellowing now charging and again retreating
And from whose mouth the Asura issued

10

In the red ocean vast and surging
Danced the great shields weapons and streamers(2) of the
enemy
(An ocean) clouded by the flight of discus
And the arrows of the heaving multitude of soldiers
There lay the heads of the proud and wicked Asuras
Broken and cut to pieces tossed about by the storm of
battle
(The sight of which) sharpened the thirst and hunger of
the birds of carrion

(1) See Mārkaṇḍeya Chra. ii. v. 38-39

(2) Clān uṣa

Whosoever reads or hears this Hymn
 Made by me in rapt meditation upon Thy lotus feet, ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 Wherein is said Thy Kula worship and Mantra in hidden form (1) :-

In the palms of the hands of all such
 Are forthwith wealth, fulfilment of desire and liberation.
 O Mother ! salutation to Thee !
 May Thou conquer !

In the concluding portion of this Chapter the Devî says that Her chief forms are represented by Mahîśamardini, Kâlî, and Tripurâbhairavî, the last being considered the primary manifestation (VII. 37) This work inculcates the worship of Yoginîs as a part of Kula-worship, on Kula-days (Kulavâra) and Kula-tithis, specially on the 14th day of the moon

[The Kulavâras have been described in the Yâmalas from which they have been quoted in the Tantrasâra as follows " Tuesday and Friday are Kula days while Wednesday is both Kula and Akula, the rest being all Akula " (2) Again all Tithis with an uneven number are Akula, with an even number Kula with the exception of the second, sixth and tenth which are both Kula and Akula] (3)

The evening rite, consisting in the offering of food to jackals, is described at length The Devî towards the end says " Thou art the Guru of all the Tantras and neither I nor Hari Therefore Thou art the Revealer of the Tantras I entered into Thy body (as Shakti) and thereby Thou didst become the Lord (Prabhu) There is none but Myself who is the Mother to create (Kâryyavibhâvinî) (4) and therefore it is when creation

(1) The Mantra Mahîśamardini svahâ may be spelt out from the first six verses from the following words which respectively commence them Machchitte (Ma) Hittvâ (Hi) Chvâdî tadvisâyântari (Sâ) Mannindâ (Ma) Nirdûśhito smi (Kdini) Svâtmânam and not âtmânam as given in the text (Svâ) and Hahâ (Hâ)

(2) Kavichandran guruh saurish chativârash, hakulâ matââ
 Bhaumashukrau kulâkhyau tu budhivârââ kulâkulââ See Pitali VII. 38

(3) Dvitiyâ dashamî shashthî kulâkulanudâhritam
 Varâmashechâkulââ sarvââ sheshâsheba tithayah kulââ
 Smululya all Nakshatras with an even number are Kula
 Vârâshârdraî hyimulang kulâkulâmudâhritam
 Kulâni samadhusânyâni sheshâî hâny âkulâni cha.

(4) That is She has the disposition to act or to carry out what He wills She
 Karttriva for the Father as efficient cause does not act, but the Mother in whose
 seed of the world is sown alone does so

takes place that sonship is in Thee. Thou alone art the Father who wills what I do (Kâryyavibhâvaka) and none else.

Mâng vinâ jananî kâpi naiva kâryyavibhâvinî
 Ataḥ kâryye samutpanne putratvang tvayi vartate
 Tvâng vinâ janakaḥ ko'pi naiva kâryya-vibhâvakaḥ
 Atastvameva janako nâstyanyo'pi kathanchana

"At times Thou art the father ; at others the son ; at times Thou art the Guru ; at others the disciple. By the union of Shiva and Shakti creation comes (Shivashakti-samâyogât jâyate *sri-shikhalpanâ*). As all in this universe is both Shiva and Shakti (Shivashaktimaya) therefore, Oh Maheshvara ! Thou art in every place and I am in every place. Thou art in all and I am in all."

Varendra Research Samiti, Rajshahi,
 August 1915.

A. K. MAITRA. .

कुलचूडामणितन्त्रम् ।

श्रीआचार्य एबेलनेन प्रवर्तितम् ।

श्रीअनयकुमारमैत्रेय पर्यवेक्षितम् ।

श्रीगिरीशचन्द्रवेदान्ततीर्थेन सम्पादितम् ।

कलिकातानगर्यां

संस्कृतयन्त्रे

श्रीउपेन्द्रनाथचक्रवर्तिना मुद्रितम् ।

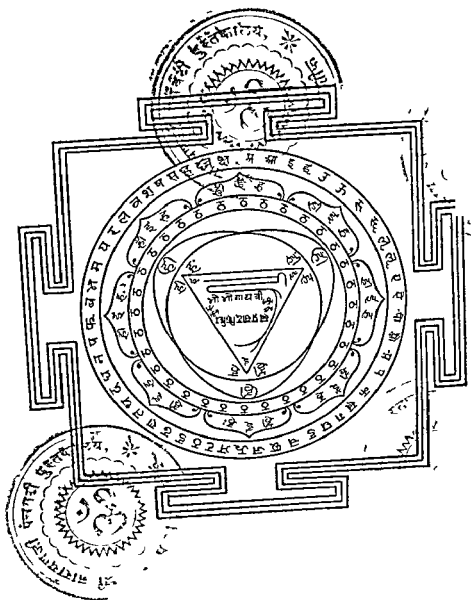
लण्डनराजधान्यां लुक्काक् एण्ड कीं कर्तृकेण
प्रकाशितम् ।

कलिकातानगर्यां ३० नं, कर्णश्रीयालिसट्टीटससंस्कृतप्रेस
डिपजिटरीभवने प्राप्तव्यम् ।

PRINTED BY UPENDRA NATHA CHAKRAVARTI,
AT THE SANSKRIT PRESS,
No 5, NANDAKUMAR CHAUDHURY'S 2nd LANE, CALCUTTA.
1915.

आदर्शपुस्तकविवरणम् ।

पुस्तकद्वयमवलम्ब्यास्य सङ्कलनं कृतम् । तत्र “क”-संज्ञकं पुस्तकं
श्रीयुक्तेन भटलविहारिघोषमहोदयेन संगृहीतम् । “ख”-संज्ञकं कृष्ण-
नगराधिपतेः संगृहीतनामधेयस्य श्रीलश्रीयुक्तमहाराजश्रीश्रीचन्द्रायवाहा-
दुरस्य पुस्तकालयादानीतम् । उभयमेवाशुद्धिवहुलम् च्युतिदुष्टञ्च ; अतः
उभयस्मादैकैकस्थेनांगविशेषमवलम्ब्य समीचीनतया प्रतिभातः पाठो मूले
न्यवेशि । पाठान्तरन्वधस्तान्निहितम् । बुद्धिमान्द्यादत्र पाठविचारणायां
मया यत् खलितं तत्तु तन्वार्थरसिकैः सुधीभिः सुविचार्य प्रदर्शनीयम् ।
अवश्यम्भाविनि खलने परिज्ञाते तु तस्य प्रतिविधानं सम्भवि ।

सधिनयप्रार्थनेयं श्रीपूर्णानन्दवंशकरीर-

गिरिशचन्द्रगर्गः ।

कुलचूड़ामणितन्त्रम्

प्रथमः पटलः ।

—:••:—

द्यौतमः प्रियाय । *

श्रीभैरव उवाच ।

असंख्या त्रिपुरादेवी असंख्याता(१) च कालिका ।
वागीश्वरी तथासंख्या तथा च सुकुलाकुला (२) ॥ १ ॥
मातङ्गिनी तथा पूर्णा विमला चण्डनायिका ।
त्रिपुरैकजटा दुर्गा या चान्या कुलसुन्दरी ॥ २ ॥
वैष्णवं गाण्धर्वत्यञ्च महासौरमतं तथा ।
शैवं शाङ्करजात(३)ञ्च यत्किञ्चिद् भूतसम्भवम् ॥ ३ ॥
चतुःपञ्चो च तन्त्राणि (४) मातृणामुत्तमानि च ।
महासारस्वतञ्चैव(५) योगिनीजालमम्बरम् ॥ ४ ॥
तत्त्वसम्बरकं नाम भैरवाष्टकमेव च ।
बहुरूपाष्टकं ज्ञानं यामलाष्टकमेव(६) च ॥ ५ ॥

* ख-पुष्पको तु “नमस्तस्यै ।

गुरुगौर(१)सामर्थ्यो-व्यपितेन्द्रियसञ्चयः ।

गदम्बा-पदाम्भोजे रोजम्भोजं दिवानिशम्” ।

१-भिक्षुपञ्चमे दृश्यते ।

असंख्या चैव कालिका । ख । (२) तथा तद्वत् कुलाकुल । ख ।

शाङ्करजातञ्च । ख । (३) चतुःपञ्च तन्त्राणां । ख ।

महाभाया सम्बरञ्च । ख । (४) एतत् ओम्कारं च उक्तं नास्ति ।

तन्त्रज्ञानं वासुकिश्च महासम्प्लोहनं तथा ।
 महासूक्ष्म महादेवि ! वाहन वाहनोत्तरम् (७) ॥ ६ ॥
 हृद्भेदं मातृभेदश्च शुद्ध्यतत्त्वश्च कामिकम् (८) ।
 कलापका (९) कलासारं तथान्यत् कुञ्जिकामतम् ॥ ७ ॥
 माथोत्तरश्च वीणाख्य त्रौडल त्रौडलोत्तरम् (१०) ।
 पञ्चामृतं रूपभेद भूतडामर मेव च (११) ॥ ८ ॥
 कुलसार कुलोड्डीशं तन्त्री (न्त्रं) विश्वात्मकं यथा ।
 सर्वज्ञानात्मक देवि ! महापितृमतं (१२) तथा ॥ ९ ॥
 महालक्ष्मीमत देवि ! सिद्धयोगेश्वरीमतम् (१३) ।
 कुरूपिकामत देवि ! रूपिकामत मेव च ॥ १० ॥
 सत्त्ववीरमतं देवि ! विमलामत सुत्तमम् (१४) ।
 पूर्व्य पश्चिम-दक्षश्च उत्तरश्च निरुत्तरम् (१५) ॥ ११ ॥
 तन्त्र वैशेषिकं ज्ञान शिवावलिमथापरम् (१६) ।
 अरुणेश मोहनेश (१७) विशुद्धेश्वरमेव च ॥ १२ ॥
 एवमेतानि तन्त्राणि (१८) तथान्यान्यपि कोटिशः ।
 श्रुत्वा देवि ! न कुदापि जातानन्दासि भैरवि ॥ १३ ॥

(७) महासूक्ष्म महादेव वाहनं वाहनोत्तरम् । ख ।

(८) शुद्ध्यतन्त्र काष्ठकम् । ख । (९) कलापाद । ख ।

(१०) त्रौडलोत्तरश्च वीणाख्य त्रौडल त्रौडलोत्तरम् । ख ।

(११) पञ्चामृत पञ्चभेदं भूतडामर मेव च । ख ।

(१२) सर्वज्ञानमय देवि ! महापितृमतं तथा । ख ।

(१३) योगीश्वरीमतम् । ख । (१४) विमलामत मेव च । ख ।

(१५) निरुत्तरम् । ख । (१६) शिवावलि मथापरम् । ख ।

(१७) मोहनीय । ख ।

(१८) ; अथ यत्किंच तन्त्राणां, आगृह्यसुत्तमानि च" इत्यतः परं नामकेश्वरतन्त्रे "महा-
 भावा गम्परश्च" इत्युपक्रम्य यत् पठितन्त्रानामानुज्ञानि । तन्त्रस्य पाठोऽनुरागमरा किञ्चिदन्वया
 इत्यत्र, सोऽयं पाठो महान्नपरिहृत्योक्तया समोचोनतया च धियते व्याख्यायते च ।)

“महामाया शम्बरसु योगिनोज्ञान शम्बरम् । तत्तु शम्बरक चैव भैरवाष्टकमेव च ॥

यत्न पूर्वाङ्गे चत्वारि तन्त्राणि—महामाया १ शम्बर २ योगिनोज्ञान ३ शम्बररूपाणि । शम्बरस्य द्विषोक्तेषु तन्त्रे शम्बर वृद्धतश्च शम्बरत्वेन व्याख्येय । काचित् योगिनोतन्त्र ज्ञानशम्बरमित्येव व्यापष्टे । तत्तु शम्बरकमेक भैरवाष्टकमपरमित्यपराङ्कीर्ते द्वे इति यत् तन्त्राणि ।

“अमिताभो रुद्र चण्ड क्रोध उग्रमत्त एव च ।

कपाली भीषणश्चेति महारथाष्ट भैरवा ॥”

इत्युक्ताष्टभैरवविषयक तन्त्र भैरवाष्टक नाम्ना प्रसिद्धम् ।

“बद्धरूपाष्टक चैव यामलाष्टक मेव च ।

चन्द्रज्ञान वासुकि च महाममोहन तथा ॥”

बद्धरूपाष्टकं शिवदूतीसञ्चितानां सप्तानां मातृणां अष्टौ तन्त्राणि बद्धरूपतन्त्रनाम्नाभिहितानि । यामलाष्टकम्—“ब्रह्मयामल १ विष्णुयामल २ रुद्रयामल ३ लक्ष्मीयामल ४ उमायामल ५ स्कन्दयामल ६ गणेशयामल ७ यज्ञयामल ८ शैल्यष्टकम् । भास्करस्तु यज्ञयामल स्थाने जयद्रथयामल पदाठ । चन्द्रज्ञान वासुकि महाममोहनानि त्रीणि इत्यष्टिन् श्लोकं जनविशति तन्त्राण्युक्तानि ।

महोच्छुष्य महादेव वातुल वातुलोत्तरम् । हृद्भेद तन्त्रभेदश्च गुह्यतन्त्रश्च कामिकम् ॥

कलावार कलामार तद्यान्यन् कृत्तिकामतम् । तन्त्रोत्तरश्च वीणाख्य त्रोटल त्रोटलोत्तरम् ॥

पञ्चामृत रूपभेद भूतोदडाभारमेव च । कुलमार कुनोदडाभ्य कुलचडामणि तथा ॥

“सर्वज्ञानोत्तर देव । महाकालीमत तथा । महालक्ष्मीमतञ्चैव सिद्धयोगेश्वरीमतम् ॥

क्रूरपिकामत देवहृपिकामतमेव च । सुखवीरमतञ्चैव विमलामतसुत्तमम् ॥

अत्र पञ्चश्लोका अत्रविशति तन्त्राणि सख्यातानि यथा—महोच्छुष्य १ वातुल २ वातुलोत्तर ३ हृद्भेद ४ तन्त्रभेद ५ गुह्यतन्त्र ६ कामिक ७ कलावार ८ कलामार ९ कृत्तिकामत १० तन्त्रोत्तर ११ वीणाख्य (वीणातन्त्र) १२ त्रोटल १३ त्रोटलोत्तर १४ पञ्चामृत १५ रूपभेद १६ भूतोदडाभार १७ कुलमार १८ कुनोदडाभ्य १९ कुलचडामणि २० सर्वज्ञानोत्तर २१ महाकालीमत २२ महालक्ष्मीमत २३ सिद्धयोगेश्वरीमत २४ क्रूरपिकामत २५ देवहृपिकामत २६ सुखवीरमत २७ विमलामतानि ।

“पूर्वपश्चिमदक्ष च उत्तर च निरुत्तरम् । तन्त्र वैशेषिकं ज्ञान वीरावलि तथापरम् ॥

अथेश मोहिनीय विद्युद्देश्वर मेव च” ॥ अनेन सर्वाङ्गश्लोकान् एकादश तन्त्रानि उक्तानि—

यथा—पूर्वाङ्गाय १ पश्चिमाङ्गाय २ दक्षिणाङ्गाय ३ उत्तराङ्गाय ४ निरुत्तरतन्त्र ५ वैशेषिकतन्त्र ६ ज्ञानार्णवतन्त्र ७ वीरावलितन्त्र ८ अथेश्वरतन्त्र ९ मोहिनीगतन्त्र १० विद्युद्देश्वर ११ नाभकानि । यत्किंप्रधानतन्त्राणां मध्ये एतानि चतुर्ष्वपि तन्त्राणि उत्तमं नि श्रेष्ठानि सेयानीत्याहुतम् ।

तत्कथं वद सुश्रोणि ! मयि त्वत्पादवर्त्तिनि (२०) ॥ १४ ॥

देव्युवाच । (२१)

शृणु देव ! परानन्द परापरकुलात्मक ।

मन्मायासुद्विताशेष-तन्त्रज्ञानकुलार्णव । ॥ १५ ॥

अहं प्रकतिरूपाचेच्चिदानन्दपरायणा (२२) ।

क ब्रह्मा क हरिः शम्भुः क देवः क मनोजर्षः (२३) ॥ २६ ॥

क सृष्टिः क स्थितिः (२४) क्वापि क वा संहतिभूमिका ।

क रागः क सुखं दुःखं क मुक्तिः क च साधुता ॥ १७ ॥

आस्तिक्यं क नु नास्तिक्यं क गुरुत्वं क शिष्यता ।

माययाच्छाद्य चात्मानं त्रिधा भूत्वा (२५) मदोन्मुखी ॥ १८ ॥

पराकुलरसोन्मादमीदिनी च विकारिणी (२७) ।

पञ्चभूतानि लिङ्गानि चैकोत्तर-शतानि च ॥ १९ ॥

ब्रह्मादिभूर्भुवः स्वस्वभावव्यक्ति रजायत (२८) ।

सर्वेष्ट्याविर्भवन्त्यत्र ततो भावादिकल्पना ॥ २० ॥

शिवशक्तिप्रभेदेन गुणोत्पत्तिस्तु जायते ।

सर्वे ब्रह्मादयो यूयं (२९) मदंगा भावसम्भवाः ॥ २१ ॥

परस्परविभिन्नाश्च (३०) तन्त्रमन्त्र-समाकुलाः (३१) ।

पञ्चत्वं प्रापयित्वापि निर्व्याणपदलालिताः ॥ २२ ॥

(२०) तत् कथं वद देवेशि ! मायास्तु पादवर्त्तिनि । क । (२१) श्रीदेव्युवाच ख ।

(२२) परायणी । क ।

(२३) क देवः कमनोदुभवः । ख ।

(२४) क सृष्टिः क स्थितिरपि । क । (२५) क यागः । क ।

(२६) विषयेहं । ख ।

(२७) ओदिनी क्लेशहारिणी । ख ।

(२८) ब्रह्मादि भूर्भुवः स्वः स्वः स्वभावव्यक्ति जायतः । ख ।

(२९) सर्वे ब्रह्मादयो ये ये । क ।

(३०) परस्पर-विभिन्नाश्च । ख ।

(३१) निर्व्याणपदलालिता । क ।

प्रथमः पटलः

पुनराविर्भवत्येते प्रकृतेः परतः पुमान् ।

अहङ्कारः पञ्चमात्राः सत्त्वं चाथ रजस्तमः (३२) ॥ २३ ॥

एतन्मात्रात्मकं विश्वं नष्टं चाविर्भवत्यपि (३३) ।

यदि मां विद्धि सर्वज्ञ ! क चाम्नायाः क याजनम् (३४) ॥ २४ ॥

न विद्धि माञ्चेत् सर्वज्ञ ! क चाम्नाया क याजनम् (३५) ।

नारीरूपं समास्थाय सृष्टिसारं मदात्मकम् ॥ २५ ॥

भवन्तं भवयोगस्थं गुरुं ज्ञातुं (३६) विजृम्भिता ।

एतावतापि देवेश ! मम तत्त्वं न जायते ॥ २६ ॥

देव्युवाच ।

शृणु पुत्र ! परानन्द-परिचर्याविशारद ! ।

योगनिर्मुक्तकानुष्ठ उपायः कथ्यते मया ॥ २७ ॥

सर्वतन्त्रैकसारञ्च सर्वदेवनमस्कृतम् ।

सर्वमाञ्ज्यज्ञ (ज्ञा) दं (३७) गुह्यं तत्त्वबोध-प्रबोधकम् (३८) ॥ २८ ॥

पापपुण्यैकनाशार्हं भोग (३९) मुक्तिप्रदायकम् ।

सर्वार्थार्थमयं वत्स ! विदुषामपि मोहनम् ॥ २९ ॥

नानार्थप्रसवप्राज्ञ (४०) नानार्थसंकुलाकुलम् ।

सदाचार्य-परिज्ञप्त (४१) (ज्ञातं) भच्छिष्य-परमासदम् ॥ ३० ॥

सर्ववादि-सदाचारं सर्ववादि-विगर्हितम् ।

(३२) सत्त्वं वा राजसं तम । ख ।

(३३) एतत्तत्त्वात्मकं ज्ञात्वा ब्रह्मचारी भवत्यपि । ख ।

(३४) काम्नायाः कच याजनम् । ख ।

(३५) न वेत्ति चेद्भि सर्वज्ञ । काम्नायाः कच याजनम् । ख । (३६) ज्ञातं । ख ।

(३७) योगनिर्मुक्तकानुष्ठ । ख । (३८) सर्व-सर्वज्ञ-संगुप्त । क ।

(३९) भक्तिप्राप्ति । क ।

(४०) नानार्थ-प्रसविप्रस । ख ।

(४१) सदाचार्य-परिज्ञानम् । ख ।

न मया विष्णवे प्रोक्तं न धात्रे गणपाय ने ॥ ३१ ॥
 गोपनीयन्तु (४२) हृदये यत्नतः परिपालय ।
 एतत्तन्त्रं विना वत्स । नाधिकारीस्ति यद्यपि (४३) ॥ ३२ ॥
 कुलाचारे तथा वत्स । ज्ञानशुद्धि (द्वि) वदाम्यहम् ।
 साधकः प्रातरुत्थाय कुलवृत्तं प्रणम्य च ॥ ३३ ॥
 मूलादिब्रह्मरन्ध्रान्तं कुलं ध्यात्वा गुरुं शरेत् (४५) ।
 प्रह्लादानन्दनाथार्यं सनकानन्दमेव च ॥ ३४ ॥
 कुमारानन्दनाथश्च वशिष्ठानन्दनाथकम् (४६) ।
 क्रोधानन्दं सुखानन्दौ ज्ञानानन्दं मतः परम् (४७) ॥ ३५ ॥
 बोधानन्दं मयाभ्यर्च्य ध्यायेत् कुलमथोपरि (४८) ।
 महारसरसोज्ज्वल-हृदयानन्द (४९) लीचनः ॥ ३६ ॥
 कुलालिङ्गन-संभिन्नचूर्णिताशेषं तामसाः (५०) ।
 कुलविष्णोपरिकृपा (५१) पूर्णान्तःकरणोद्यताः ॥ ३७ ॥
 वराभयं युताशेषं कुलतन्त्रार्थवेदिनः (५२) ।
 एवं कुलगुरुं नत्वा विमृश्य कुलमाह्वयाम् (५३) ॥ ३८ ॥
 कुलस्थानं समालिङ्ग्य स्नानार्थं तीर्थमाश्रयेत् ।
 शाक्तं कुलगुरुं वत्स । कथितञ्च सुखावहम् (५४) ॥ ३९ ॥

(३१) गोपनीयेतु । क ।

(४२) एतन्मन्त्रं विना वत्स नाधिकारः सुरैरपि क । (४४) कुलाचारः । क ।

(४५) मूलादि ब्रह्म-पर्यन्तं गुरुं ध्यात्वा गुरुं शरेत् ।

(४६) कुमारानन्दनाथार्यं वशिष्ठानन्दमेव च ।

(४७) क्रोधानन्दौ सुखानन्दौ ज्ञानानन्दं ततः परम् । क ।

(४८) कुलसुखोपरि । ख ।

(४९) हृदयाचूर्णलोचन । ख ।

(५०) चूर्णिताशेषतामसाः । क ।

(५१) कुलविष्णोपरिकृपा । क ।

(५२) वेदिनः । ख ।

(५३) विमृष्टं कुलमायकः । ख ।

(५४) कथितं कुलसुखावहम् । क ।

प्रथम. पटलः

रहस्यं मतुभूतं यत्स । गोप्तव्यं पशुशङ्कटे ।

कुलनाथं परित्यज्य ये शाक्ता. कुलसेविनः (५५) ॥ ४० ॥

तेषां दीक्षा च यागश्च अभिचाराय कल्पते ।

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन कुलीनं गुरुमाश्रयेत् ॥ ४१ ॥

कुलीनः सर्वविद्यानां मधिकारीति गीयते ।

दीक्षा प्रभुः स एवात्र सर्वमन्त्रस्य नापरः ॥ ४२ ॥

इति कुलचुड़ामणौ प्रथम. पटलः ।

द्वितीयः पटलः ।

देव्युवाच ।

अथ वक्ष्यामि ते(१) वत्स ! ज्ञानं कुलसुखायहम् ।
 छत्वारक्तहरित्रीला विविधा मम मूर्त्तयः ॥ १ ॥
 तत्र यः कुलगः शिष्यः स तद्रूपं परामृशन्(२) ।
 दिवं सर्व्व(३) मथोर्व्वीक्ष्य पातालं भूतसम्भवम् ॥ २ ॥
 आचान्तः कुलदर्भेण सदभंकुलपुष्पकम्(४) ।
 कुलपात्रे सदूर्व्वेक्ष्य सतिलं सजलं तथा(५) ॥ ३ ॥
 गृहीत्वा कुलदेवस्य प्रीतये ज्ञान माचरेत् (६) ।
 क्षतसङ्कल्प एवादी कुलचक्रं जले न्यसेत् ॥ ४ ॥
 कुलमूलं समानीय कुलमुद्राङ्गुणेन च(७) ।
 कुलतीर्थाणि तत्रैव समावाह्य कुलात्मकम्(८) ॥ ५ ॥
 तत्तोयश्च त्रिधा पीत्वा त्रिधा च प्रोक्षणं तनोः ।
 कुलमूलाय देवाय त्रिधार्घ्यं परिकल्प्य च(९) ॥ ६ ॥
 देवान् पितॄन् ऋषींश्चैव तर्पयेत् कुलवारिणा ।
 कुलात्मकान् पुनर्ध्यात्वा कुलदेवांस्तु तोषयेत्(१०) ॥ ७ ॥
 भैरवीतन्त्र एवात्र तेषां सङ्गा (संज्ञा) च विद्यते(११) ।
 भैरवाय च देवाय(१२) भैरवेण च कर्त्तव्या ॥ ८ ॥

(१) अथ वक्ष्याम्यहम् । ख ।

(२) परामृशन् । ख ।

(३) दिव्यं सर्व्वं । ख ।

(४) दर्भं च कुलपुष्पकम् । क ।

(५) तथा । ख ।

(६) आचरेत् । क ।

(७) कुलमूलाय समानीय कुलपात्रं कुलेन च । ख ।

(८) समावाह्याग्निवात्मकम् । क । (९) कुलसूत्र्याय देवाय त्रिधार्घ्यं परिकल्पयेत् । क ।

(१०) कुले च परिशोषयेत् । क । (११) तेषामङ्गा विद्यते । इति ज्ञानं पाठः । ख ।

(१२) इत्यादि । क ।

भैरवाख्यं प्रदातव्यं मन्त्रमुच्चार्य पूर्वतः (१३) ।
 दातृदानगृहीतश्च ततो लिङ्गामुरुपतः ॥ ८ ॥
 भैरवी भैरवात्मानं भावयेत्तदशेषतः (१४) ।
 आह्वे विधाह्वे दाने च स्नाने चाङ्ग-प्रपूजने ॥ १० ॥
 एवं चिन्तापरे देव ! प्रसीदामि न संशयः ।
 तंत स्मृता तदाशेषलोकान् प्रीणामि तत्त्वतः ॥ ११ ॥
 उत्थाय कुलवस्त्रे द्वे परिधाय कुलेन च ।
 तिलकं कुलरूपञ्च कृत्वाचम्य समाप्य च ॥ १२ ॥
 कुलपीठं समारुह्य कुलदेवस्य पूजनम् (१५) ।
 ह्यग्देशे ततो गीतनृत्यवाद्यादि-तोषितः ॥ १३ ॥
 कुलभूतं समुत् (१६) सार्थं कुलस्थानं प्रपूजयेत् ।
 कुलासनं तत्र (१७) लिङ्गा तदभ्यर्च्य यथासुखम् ॥ १४ ॥
 कुलासनं ततो बद्धा गुरुपूजाक्रमेण (१८) च ।
 आत्मशुद्धि-भूमिशुद्धि-देहशुद्धि-विभेदतः (१९) ।
 कृत्वाचार्यं ततो विद्वान् कुर्यात् कुलविचेष्टितम् ।
 दीक्षिताभिः सुशीलाभि र्युवतीभिः कुलात्मभिः ॥ १६ ॥
 देवतागुरुभक्ताभिः संयुतं (२०) यागभूमियु ।
 नानाविधानि पुष्पानि गन्धानि विविधानि च ॥ १७ ॥
 कर्पूरजातिधूपादिवासितं पटवासितम् ।
 ताम्बूलं (२१) देयद्रव्यञ्च धूपदीपादिकञ्च यत् ॥ १८ ॥
 सर्वजालद्वारभूपाभिर्भूषितः कौलिक स्तदा (२२) ।
 मूलविद्याजप्तोयैः प्रोक्षितं (२३) स्थापयेत्ततः ॥ १९ ॥

- (१३) पूर्वकम् । ख । (१४) भावयेत् यदशेषतः । क । (१५) सर्वदेवस्य पूजनम् । ग ।
 (१६) समुत्सर्ग्य । क । (१७) ततः । क । (१८) कुलासनं तत्र बद्धा गुरुपूजाक्रमेण च । ख ।
 (१९) आत्मशुद्धिं पीठशुद्धिं देहशुद्ध्यादिभेदतः । ख । (२०) सङ्घितं । ख ।
 (२१) देयद्रव्यं । ख । (२२) कौलिकीं तदा । ख । (२३) प्रोक्षयेत् । ख ।

सत्त्वं स्वदक्षिणे स्थाप्यं वामे चार्घ्यं निवेद्ययेत् ।
 पश्चिमे देवतायाश्च कुलद्रव्याणि धारयेत् (२४) ॥ २० ॥
 कुण्डगोलोदभवैर्द्रव्यैः स्वयम्भुकुसुमेन च (२५) ।
 रोचनालाक्ष्यारक्तैः (२६) कुङ्कुमारुणचन्दनैः ॥ २२ ॥
 यन्त्रं कृत्वा तत्र पूजां कृत्वा च जपमाचरेत् (२७) ।
 यथाशक्ति मनुं जप्त्वा सुखा देवीं विसर्जयेत् ॥ २२ ॥
 तास्ताः प्रदक्षिणीकृत्य निजा वाप्यन्ययोपितः ।
 कुलामृतरसं पूर्वं (२८) गुरवे विनिवेदयेत् (२९) ॥ २३ ॥
 योपित स्ववशेषन्तु स्वात्मन्येव नियोजयेत् ।
 ब्रह्मरन्ध्रे गुप्तस्थाने यन्त्रलेपन्तु धारयेत् ॥ २४ ॥
 नास्तिकेभ्यो न मूर्खेभ्यो न पशुभ्यो न वा द्विजे ।
 कुलीनाय च दातव्यं मयथा जलमध्यतः (३०) ॥ २५ ॥
 ततः सोऽहमिति ध्यात्वा वैष्णवाचारतत्परः ।
 हरिनाम्ना जातभावो भङ्गान्वितविचेष्टितः (३१) ॥ २६ ॥
 चौरवत् प्रविशेदेकः सदा सङ्गविलम्बितः (३२)
 याममात्रे (३३) गते रात्रौ कुलगेहं ततः पुमान् ॥ २७ ॥
 प्रसून-तूलिकामध्ये (३४) स्थित्वा कुलपरायणः ।
 कुल्यन्त्रं साध्यनाम्ना सङ्कुलं कुलचक्रके (३५) ॥ २८ ॥
 स्वनामाद्यङ्कितं कृत्वा कुलावारं समाचरेत् ।
 स्वशक्त्या परशक्तिञ्च समानयति साधकः ॥ ३९ ॥

-
- (२४) धारयेत् । ख । (२५) स्वयम्भुकुसुमादिभिः । क ।
 (२६) लाक्ष्यारक्तैः । क । (२७) जपमारभेत् । क । (२८) पूर्वं । ख ।
 (२९) -मदनान्नरस । ख । (३०) जपमाचरेत् । ख ।
 (३१) भङ्गान्वितविचेष्टितः । क ।
 (३२) रविशङ्खिरेदेक सदासङ्गविलम्बित । ख ।
 (३३) याममात्र गते । ख । (३४) भूमिकामये । ख ।
 (३५) शूलचक्रं साध्यनामङ्कित कुलचक्रके । क ।

परशक्त्याकर्षणञ्च शृणु षत्सु ! समाहितः ।
 निजकान्तां समानीय सुंशीलां सुयशस्विनीम् ॥ ३० ॥
 कुलभक्तं गुरुं प्राप्य दीक्षयेत् कुलदीक्षया (३६) ।
 परानन्दरसाधूर्णलोचनां कुलजां सतीम् ॥ ३१ ॥
 ताम्बूलग्रासपूराख्यो गुरुरक्षोभितः सुधीः (३७) ।
 निजपुत्रीवदाचर्य्यं तदुभालपटके लिखेत् ॥ ३२ ॥
 शक्तिचक्रं तिरावृत्तम् लिखेत् कामकलान्ततः (३८) ।
 तन्मध्ये देयमन्त्रेण दर्भितं नामलाञ्छितम् ॥ ३३ ॥
 तत्र देवीं समावाह्य ध्यात्वा देवीं प्रपूज्य च (३९) ।
 ततस्तत् (४०) पुत्रिकाकर्णे ऋषिच्छन्द-समन्वितम् ॥ ३४ ॥
 मूलमन्त्रं तिरावृत्तम् (४१) कथयेद्दामकर्णके ।
 अथ प्रभृति पुत्रि ! त्वं कुलपूजाघर्णे रता ॥ ३५ ॥
 अ (सु) कुलाज्ञां (४२) समादाय लज्जालस्यविवर्जिता ।
 यथोपदिष्ट (४३) विधिना समेवस्यं (४४) समानय ॥ ३६ ॥
 इत्यनुज्ञां गुरोर्लब्ध्वा प्रणमेद्दण्डवदभुवि ।
 ताहि नाथ ! कुलाचार पद्मिनी-कुलनायक (४५) ।
 त्वत्पादाभोरुहच्छायां देहि मूर्ध्नि यशोधन । ।
 गुरवे दक्षिणां दत्त्वा ताम्बूलारुणलोचना ॥ ३८ ॥

-
- (३६) कुलभक्तां गुरुं प्राप्य दीक्षयेत् कुलदीक्षया । क ।
 (३७) ताम्बूलपरिपुर्णाख्यो गुरु रक्षोभित सुखी । ख ।
 (३८) शक्तिचक्रं तिरावृत्तं तत्र कामकर्णा लिखेत् । ख ।
 (३९) ध्यात्वा तत्र प्रपूजयेत् । ख । (४०) तत्रस्य । क ।
 (४१) विधानम् । ख ।
 (४२) कुलज्ञा । क । प्राप्तादिक. पाठः ।
 (४३) यथोपदिष्ट । ख । (४४) पद्मनायक. । क ।

स्वकुलं परमीकृत्य यथाभीष्टं समाचरेत् ।

सा (५) वृद्धावरणपूजादौ यदि न क्षमते कुलम् (४५) ॥ ३८ ॥

तदा भूर्द्धिं शुक्लं ध्यात्वा कुलामृतरसेन च (४६) ।

तर्पयित्वा ततो (४७) देवं जपेन्मन्त्रं निराकुलम् ॥ ४० ॥

इति कुलचूडामणी द्वितीयः पटलः ।

---

(४५) वृद्धावरण पूजाये यथा न क्षमते कुलम् । क । प्रामादिकः पाठः ।

(४६) रसेन स । य ।

(४७) तर्पयित्वा शुक्लं ध्यात्वा । य ।

तृतीयः पटलः ।

—:००:—

देव्युवाच ।

अथ तद्रात्रिसमये स्वकुलं तूलिकोपरि (१) ।
 वामभागे समासन्नं रक्तवस्त्रविभूषितम् ॥ १ ॥
 स्वर्णालङ्कारभूषा(२)ढ्यं रक्तगन्धविभूषितम् ।
 गन्धपुष्पधूपदीपवेष्टितं सुमनोहरम् ॥ २ ॥
 सर्व्वेन्द्रहारवेशाढ्यं स्फुरच्चकित-लोचनम् ।
 जितामित (३) कुचद्वन्द्व विशाल-करिकुम्भकम् ॥ ३ ॥
 ललाटयन्त्रमालिख्य साध्यनाम-विदर्भितम् ।
 तत् स्कन्धे बाहुमादाय भङ्गाष्टतकुचावलम् ॥ ४ ॥
 ताम्बूल-पूरितमुखं कुलं तदभिसङ्घितम् ।
 कूलाकुल-जपं कृत्वा (४) समानयति तत्क्षणात् ॥ ५ ॥
 (यन्त्रान्ना लिखितं यन्त्रं तमानयति तत्क्षणात्) ।
 शतयोजनदूरस्थां नदीपर्व्वतमध्यगाम् ॥ ६ ॥
 द्वीपान्तरसहस्रेषु रक्षितां निगडादिभिः ।
 पयोधरभरक्षुब्धमध्यमां लोललोचनाम् ॥ ७ ॥
 नितम्ब-विश्वविध्वस्त-स्फुरज्जघनमण्डलाम् ।
 साधकाकाङ्क्षिहृदयां विवरान्तः-प्रसर्पिणीम् ॥ ८ ॥
 कपाट-लोहसन्नद्ध-प्राकार-विवरान्तरे (७) ।
 साधकान्तः-समासीनां (८) देवता मिव चारिणीम् ॥ ९ ॥

-
- (१) भूमिकोपरि । ख । (२) वस्त्रनी-मध्यस्थं लोकार्द्धं ख पुस्तके नास्ति ।
 (३) भूषाभिः । ख । (४) जितामृत । क । (५) ललं (पं) कुर्यात् ।
 (६) निगडादिभिः । ख । (७) यख । ख । (८) विविधान्तरे । ख ।
 (९) समासाय । ख ।

(* वश्यन्ति महादेवि ! (व ।) साधका स्तत्त्वचणादिमाम् ।)
 एवमाकृष्टि सिद्धयेत् साधकः कौलिको भवेत् ॥ १० ॥
 दीक्षिता न च योषा चेत् कथं स्यात् कुलपूजनम् (८) ।
 कुलपूजा नचेद्वत्स । कुलमन्त्राः पराङ्मुखाः (१०) ॥ ११ ॥
 अन्ययोषा यदा वत्स । स्वयं तस्या गुरु भवेत् ।
 (वामकर्णे परां दद्यान्मन्त्रेणैवाभिषेचयेत् ॥ १२ ॥
 मन्त्रं शृणु महादेव । यथावत् कथयामि ते ।
 धान्तान्ते(तु) त्रिपुरायै हृदयं परिकीर्तितम् ॥ १३ ॥
 इमां शक्तिं पदान्ते च पवित्रं पदमुच्यते ।
 ततो गुरुपदं दद्यात् समशक्तिपदं ततः ॥ १४ ॥
 कुरु स्वाहेति मन्त्रोयं पङ्क्तिशतचक्रात्मकः ।
 अनेन मनुना देवि (व ।) शक्तिशुद्धिं समाचरेत् ॥ १५ ॥
 अभिषेकादभवेच्छुद्धी रण्ड (रण्डाया) अतिभैरव ।)
 ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा च कुलभूषणा ॥ १६ ॥
 वैश्या नापितकन्या च रजकी योगिनी तथा ।
 विशेषेण वैदग्ध्ययुता सर्व्या एव कुलाङ्गनाः ॥ १७ ॥
 चतुष्पथे वा नद्यां वा विस्वमूले त्रिशूलके ।
 प्रेतभूमौ विस्वमूले हृष्टे वा राजवेश्मनि ॥ १८ ॥
 सिन्दूरेण लिखेद्यन्त्रं विपुल साध्यदर्भितम् ।
 तत्र संपूज्य विधिवत् कुल कुलरसेन (११) च ॥ १९ ॥
 तर्पयित्वा तदन्तःस्थं पूजयेन्निशि भावतः (१२) ।
 ततो लक्षप्रदानेन सिद्धिदा स्ता भवन्ति हि ॥ २० ॥

(*) वश्यनीमध्यस्थ श्लोकाङ्गं ख पुस्तके नास्ति ।

(८) कुलपूजक । क । (१०) कुलपूजा पराङ्मुखाः । ख ।

वश्यनीमध्यस्था अथ श्लोको अ पुस्तके नास्ति ।

(११) रसेन त । ख । (१२) तर्पयित्वा तदन्ते हि प्रजपेन्निशिचारतः । ख ।

तृतीयः पटलः

पुरथरण-काले तु परयोषा प्रपूज्य च ।
 दीक्षिता वस्त्रपुष्पाद्यैर्भोज्यैः पायससम्भवैः ॥ २१ ॥
 आरम्भकाले नियतं स्वयंपक्वान्नभोजनम् (१३) ।
 नानाविधं पिष्टकञ्च नानारस-समन्वितम् ॥ २२ ॥
 दुग्धं दधि घृतं तक्रं नवनीतं सशर्करम् ।
 उपलाखण्डचूर्णञ्च नानाविध-रसायनम् ॥ २३ ॥
 नारिकेलं कपित्थञ्च नागरं करमर्दकम् (१४) ।
 निष्पाकं वीजपूरञ्च दाडिमीफलमेव च (१५) ॥ २४ ॥
 नानारस्य फलञ्चैव नानागन्धविलेपनम् ।
 चन्दनं रुगनाभिञ्च श्रीखण्डं नवपल्लवम् (१६) ॥ २५ ॥
 टङ्कनं लोध्रकञ्चैव जलजं वनजं तथा ।
 नानां शैलं समुद्भूतं नानालङ्कार-भूषितम् ॥ २६ ॥
 शून्यगेहिं समानीय चार्घ्योदकविशोषितम् ।
 अमृतौकरणं वत्सा शक्तीं रभिमुखं नयेत् (१८) ॥ २७ ॥
 अष्टकन्यारूपभेदं (१९) विलोक्यामर्पं चेष्टितम् ।
 ब्रह्माण्याद्यष्टशक्तीनां नामभिः कृतसन्नकाः ॥ २८ ॥
 आसनं प्रथमं दत्त्वा स्वागतञ्च ततः पुनः (२०) ।
 अर्घ्यं पानीयकं पादं मधुपर्कं जलं तथा (२१) ॥ २९ ॥
 स्नापयेद् गन्धपुष्पाद्यैः, (२२) केशसंस्कारं मेव च ।
 धूपयित्वा ततः केशान् कौपेयञ्च निवेदयेत् ॥ ३० ॥

-
- (१३) अङ्गालङ्कारलेपनम् । ख । ग्रामादिकम् । (१४) नागरं करमर्दकम्
 (१५) निष्पाकं वीजपूरञ्च दाडिमीफलसप्तमम् । ख । (१६) सुरपादपम्
 । १७) नानाशैलसमुद्भूतं नानालङ्कारं साम्प्रतम् । ख ।
 (१८) शक्तिगेहसुखं नयेत् । ख । (१९) अष्टकन्याः
 (२०) पुनः पुनः । ख । ग्रामादिकम् ।
 (२१) अर्घ्यं पादञ्च पानीयं मधुपर्कं जलं तथा । ख । (२२) गन्धपुष्पाभिः

ततः स्थानान्तरे पीठ मास्तीर्य पादुकाद्वयम् ।
 दत्त्वा तत्र समानीय नानालङ्कार-भूषणैः ॥ ३१ ॥
 भूषयित्वा तुलेपेद्य गन्धमाल्ये (२३) निवेदयेत् ।
 तां तां शक्तिं समावाह्य मूर्द्ध्नि तामां समानयेत् ॥ ३२ ॥
 भोज्यं मण्डपमध्ये तु स्वर्णपात्रे सुगोभने ।
 चर्व्वर-चोष्यं लेह्यपेयं भोज्यं भक्ष्यं निवेदयेत् ॥ ३३ ॥
 अदीक्षिताये च्चा स्नात्र ततो मायां निवेदयेत् ।
 तासाञ्च सव्यकर्णेषु (२४) ततः स्तोत्रं समाचरेत् ॥ ३४ ॥
 ॐ मातर्देवि ! नमस्तेस्तु । ब्रह्मरूपधरेऽनघे । ।
 कृपया हर विघ्नं मे मम सिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३५ ॥
 माहेशि ! वरदे ! देवि ! परमानन्दरूपिणि ! ।
 कृपया हर विघ्नं मे मम सिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३६ ॥
 कौमारि सर्व्वविदोशे कुमारक्रीडने धरे ! ।

कृपयेत्यादि ॥ ३७ ॥

विष्णुरूपधरे ! देवि ! विनतासुतवाहि (४) नि ।

कृपयेत्यादि ॥ ३८ ॥

वाराहि ! वरदे ! देवि ! दंष्ट्रोद्धृतधनुश्चरे ! ।

कृपयेत्यादि ॥ ३९ ॥

शक्ररूपधरे देवि ! शक्रादिसुर-पूजिते (२५) । ।

कृपयेत्यादि ॥ ४० ॥

चासुण्डे । सुण्डमालासृक्चर्चिते ! भयनाग्निनि ।

कृपयेत्यादि ॥ ४१ ॥

महालक्ष्मि ! महामोहे (२६) चोभ सन्तापहारिणि । ।

कृपयेत्यादि ॥ ४२ ॥

(२३) गन्धं माल्यं । ख ।

(२४) तासां सव्येषु कर्णेषु । ख ।

(२५) शक्रपूजिते ? । ख ।

(२६) महामोहे । ख ।

पितृमातृम(म)ये । देवि ! पितृमातृवद्विष्कृते (४७) ।
 एके बहुविधे । देवि ! विश्वरूपे । नमोऽस्तुते (४८) ॥ ४३ ॥
 एतत् स्तोत्रं पठेद्यस्तु कर्मरन्ध्रेषु संयतः ।
 विदग्धां वा समालोक्य तस्य विघ्नं न जायते ॥ ४४ ॥
 कुलीनस्य द्वारदेवाः (४९) कथितास्तत्र पुत्रक !
 दीक्षाकाले नित्यपूजा-समये नार्घ्येद्यदि ॥ ४५ ॥
 तस्य पूजाफलं वत्स ! नीयते यक्षराक्षसैः । (५०)
 (कर्णजपस्तोत्रम्)

यदि ब्रीडापरा स्तास्तु भोजयेत्तदृष्टहादृहिः ॥ ४६ ॥
 स्थित्वा स्तोत्रं पठेत्ताव द्वावत्तृप्तिः प्रजायते ।
 आचम्य सुखवासादि-ताम्बूलञ्च निवेदयेत् ॥ ४७ ॥
 ततो दद्यात् पुनर्माल्यं गन्धचन्दनपङ्क्तिम् ।
 नमस्कृत्य विस्तृज्यैव वरं प्राप्य सुखी भवेत् (५१) ॥ ४८ ॥
 अन्या यदि न गच्छन्ति निजकन्या निजानुजा ।
 अग्रजा वा मातुलानी माता वा तत्सपत्निका ॥ ४९ ॥
 वयसा जातिता वापि हीनापि परमाः कलाः (५२) ।
 पूज्याः कुलवरैः सर्वैर्निजाहङ्कारवर्जितैः ॥ ५० ॥
 सर्वाभावे एकतरा पूजनीया प्रयत्नतः । (५३)
 संस्कृताऽसंस्कृता वापि जननी वापि निष्पतिः ॥ ५१ ॥

(४७) मिति मातृमये देवि । मिति मातृवद्विष्कृते । ख ।

(४८) एके बहुतरं देवि विश्वरूपे । नमोऽस्तुते क ।

(४९) कुलीन द्वारदेवाश्च कथितास्तत्र पुत्रक । ख ।

(५०) “नीयते यक्षराक्षसैः” इत्यतः परं क पुस्तके “कर्णजपस्तोत्रम्” इति दृश्यते ।

(५१) विस्तृज्य प्रदक्षिणीकृत्य वरं प्राप्य सुखी भवेत् । क ।

(५२) हीना वा परमाः कलाः । ख ।

(५३) सर्वाभावे एकतरा पूजयित्वा प्रयत्नतः । ख ।

पूर्व्याभावे परा पूज्या मर्दशा योषितो यतः । (५४)
 एक चेत् कुलशास्त्रज्ञः पूजार्हं स्तत्र भैरव । ॥ ५२ ॥
 सर्व्व एव सुराः पूज्या ब्रह्मविष्णुशिवादयः (५५) ।
 एका चेद्युषति स्तत्र पूजिता चावनोकिता ॥ ५३ ॥
 सर्व्व्या एव परादेव्यः पूजिता (ताः) कुलभैरव । (५६)
 आदावन्ते च मध्ये च सद्यपूज्यो विशेषतः ॥ ५४ ॥
 न पूजयति चेत् कान्ता तदा विघ्नैः स लिप्यते । (५७)
 पूर्व्वार्जितफलं नास्ति का कथा परजन्मणि ॥ ५५ ॥
 तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन यदीच्छेदात्मनो हितम् ।
 ममापि क्रोधसन्ताप नाशनं (५८) विघ्ननाशनम् ॥ ५६ ॥
 यत्नतः पूजनीया, स्युः कुलाकुलजनाः स्ततः ।
 प्रातरुत्थाय पूजाया स्नानकालेऽथवा पुनः ॥ ५७ ॥
 संस्कृताऽसंस्कृता वापि हीनजातापि वा सुत । ।
 नमस्या, सर्व्वजातीनां कुलीनाना कुलार्चने ॥ ५८ ॥
 पुरश्चरणकालेपि यदि स्यात् पीठदर्शनम् ।
 तदा तत्र पीठपूजा मनसापि न ह्यीयते ॥ ५९ ॥
 देवीकूटे महाभागा मुण्डीयाने च भैरव । ।
 योगनिद्रां कामरूपे महिषासुरमर्दिनीम् ॥ ६० ॥
 कात्यायनीं कामभूमौ कामाख्यां कामदायिनीम् ।
 जालन्धरे च पूर्णेशी पूर्णशैले च चण्डिकाम् ॥ ६१ ॥
 कामरूपान्तु ठेहारे पूज्या दिक्करवासिनी ।
 अथवा कामरूपस्य दर्शनं यदि भाग्यतः ॥ ६२ ॥

(५४) चासख्या योषितो यत । ख ।

(५५) सर्व्व एव सुरा पूज्या सत्यब्रह्मसुरादय । ख ।

(५६) पूजिता हि भवन्त्यत्र शक्तय पूर्व्वप्राप्तय । क ।

(५७) तदा विघ्नैर्विन्ध्यते । ख ।

(५८) शसन विघ्ननाशन । ख ।

तृतीयः पटलः

तदा (५६) भगादिदेवीनां पूजा तत्र विधीयते ।
कुलनाथं ततो ध्यात्वा स्वयं मन्त्रग्रन्थानसः ॥ ६३ ॥
शेषं समापयेत्तत्स । तदनुष्मृति-पूर्वकम् ।
पूजाकाले हीनजाता स्वयोपिद् वा प्रयत्नतः (६०) ॥ ६४ ॥
पूजनीया प्रयत्नेन द्वैधं तत्र विवर्जयेत् ।
यथा विष्णुः परं गोप्ता यथा च शम्भुरीश्वरः ॥ ६५ ॥
यथा कमलजम्भापि ये वा व्यास-मुखा द्विजाः ।
इन्द्राद्या लोकपालाश्च सर्वे गन्धर्वकिन्नराः ॥ ६६ ॥
यक्षरक्षः-पिशाचाद्या गुह्यचारण-खेचराः ।
तैर्यथा गोपितं गुह्यं तदुक्तं (त्वदुक्तं) शास्त्रसम्भवं ॥ ६७ ॥
तथा त्वयैव गोप्तव्यः कुलाचारः सुदुर्लभः ॥ ६८ ॥

इति कुलचूडामणौ तृतीयः पटलः ।

---

(५६) तदा दुर्गादिदेवीनां । ख ।

(६०) प्रयाति चेत् । ख ।

चतुर्थः पटलः ।

देव्युवाच ।

—•••—

शृणु पुत्र । रहस्य मे समयाचार-सम्भवम् ।
येन हीना न सिध्यन्ति जन्मकोटिशतैरपि (१) ॥ १ ॥
मानवः कुलगास्ताणा कुलचर्यानुचारिण्याम् ।
उदारचित्तः सर्वत्र वैष्णवाचार तत्परः ॥ २ ॥
परनिन्दा सहिष्णुः स्या दुपकाररतः सदा (२) ।
देवतायतने चैव (३) निर्जने शून्य-मण्डपे ॥ ३ ॥
चतुष्पथे जलमध्ये (४) यदि देवाद् गतिं भवेत् ।
चण ध्यात्वा मनु जप्त्वा नत्वा गच्छेद् यथासुखम् ॥ ४ ॥
गृध्र वीक्ष्य महाकाली नमस्कुर्यादलक्षितः ।
चिमङ्करी तथावीक्ष्य जम्बुकी यमदूतिकाम् ॥ ५ ॥
कुरव (५) श्येनकाकौ तु (५) कृष्णमार्जारं मेव च ।
पूर्णोदरि । महाचण्डे । सुतकेशि ! बलिप्रिये ।
कुलाचार प्रसन्नास्ये । नमस्ते शङ्करप्रिये ।
श्मशानञ्च शव दृष्ट्वा प्रदक्षिण मनुव्रजन् ॥ ७ ॥
प्रणम्यानेन मन्त्रेण मन्त्री सुखं भवाप्नुते ।
घोरदद्रे । कठोराक्षि ! किटिशब्द प्रणादिनि ॥ ८ ॥
घोरघोररवे मात (६) नमस्ते चित्तिवासिनि । ।
कृष्णपुष्प रक्तवस्त्र (७) विलोक्य त्रिपुरात्मिकाम् ॥ ८ ॥

(१) कुला कोटि सदृश्यः । ख ।

(२) उपकाररतः सदा । ख ।

(३) पर्यते विषये चैव । क ।

(४) चतुष्पथे जलमध्ये । क ।

(५) कुरव श्येनभृकाकौ । क ।

(६) घोर घोररवास्तावे । ख ।

(७) रक्तवस्त्रा रक्तपुष्पा । ख ।

प्रणमि हण्डवद्भूमा विमं मन्त्र सुदीरयन् (८) ।
 बन्धूक-पुष्पसङ्काशे ! त्रिपुरे ! भयनाग्निनि ॥ १० ॥
 भाग्योदय-समुत्पन्ने ! नमस्ते वरवर्णिनि ! ।
 क्षणवर्णं तथा पुष्पं (९) राजानं राजपुत्रकम् ॥ ११ ॥
 हस्त्यश्वरथशस्त्राणि फलकं वीरपुरुषम् (१०)
 महिषं कुलदेवश्च दृष्ट्वा महिषमर्हिनीम् ॥ १२ ॥
 प्रणम्य जयदुर्गां वा स च विघ्ने न लिप्यते (११) ।
 जयदेवि ! जगद्धात्रि ! त्रिपुरेऽग्रे त्रिदेवते ! (१२) ।
 मद्य-भाण्डं समालोक्य मत्स्यं मांसं वरस्त्रियम् ॥ १३ ॥
 दृष्ट्वा च भैरवीं देवीं प्रणम्य विमृषे चतुम् (१३) ।
 घोरविघ्न-विनाशाय कुलाचार-समृद्धये ॥ १४ ॥
 नमामि वरदे देवि ! सुण्डमालाविभूषिते ! ।
 रक्तधारा-समाकीर्णवदने ! त्वां नमाम्यहम् ॥ १५ ॥
 (सर्व्वविघ्नहरे देवि ! नमस्ते हरवल्लभे * !) ।
 एतेषां दर्शने वत्स ! यदि नैवं प्रकुर्व्वते (१४) ।
 शक्तिमन्त्रं पुरस्कृत्य तस्य सिद्धिं न जायते ॥ १७ ॥
 एतेषां मारणोच्चाटं हिंसनं वागुरादिभिः ।
 क्रियते यदि पापात्मा मदभक्तः स कथं भवेत् ॥ १८ ॥
 प्रधानांग-समुद्भूता एते कुलजनप्रियाः (१६) ।
 डाकिन्यश्च तथा सर्वा मदंगाः शृणु भैरव ! ॥ १९ ॥

(८) प्रणम्य दण्डवद्भूमा विमं मन्त्र सुदीरयेत् । क ।

(९) क्षणवर्णं क्षणपुष्पां । क ।

(१०) फलकान् वीरपुरुषान् । ख ।

(११) न च विघ्ने विनश्यते । ख ।

(१२) त्रिपुरादेवि देवदे ! । ख ।

(१३) महिषमि ! नमोऽस्तुते । ख ।

(१४) विमृषन्मत्स्यम् । क ।

* बन्धनी-मध्यस्थं ख-पुष्पकै नास्ति ।

(१५) एतेषां दर्शने देवि ! (व !) यदि नैवं प्रकुर्व्वते । ख ।

(१६) कुलजनप्रियाः । क ।

लब्धसिद्धि-समायोगा ङ्काकिनीहिंसनं यदि (१७)
 (अथवा दानवानाञ्च मदुभक्तानां विशेषतः ।
 वटुकानां भैरवाणां तस्य सिद्धिर्न जायते ॥ २० ॥
 ग्रामे वा नगरे वाद्य दृष्टे वा चत्वरिपि वा ।
 यं दृष्ट्वा युयति नारी पूर्वदोष-विवर्जिता) * ॥ २१ ॥
 भावैक-भिन्नद्वयया वक्रदृष्ट्या विलोक्य च (१८) ।
 दृष्ट्वा (१८) मधुकरयेणी यथा मधुमदाकुला ॥ २२ ॥
 पतत्यविरतं पद्मे यथा वासुतलीलुपा ।
 चकोरी मेघ मासाद्य सोत्सुका चातक-प्रिया ॥ २३ ॥
 नवप्रसूता धेनु र्वा यथा यत्सानुसङ्गिनी ।
 नूतन-लणजातेन यथा वा हरिणाङ्गना ॥ २४ ॥
 क्रव्यादाः पल मासाद्य लण्णात्ता स्तीयदर्शनात् ।
 मृणाल-दर्शना ङ्गसी मधुलोभात् पिपीलिका ॥ २५ ॥
 चञ्चला निजवर्णाच्च (चिद्) भावना मूढमानसा (२०) ।
 उत्क्षिप्य भुजमूलञ्च (२१) वसने क्षिप्यते पुनः ॥ २६ ॥
 चेलाञ्चल-परीवर्त्त-दर्शितापघनाकुला ।
 कण्डूति (२२) भावव्याजेन शिथिलीकृत-वाससी (२३) ॥ २७ ॥
 दर्शितस्तनपथ्यङ्ग (न्त)-भूभागा पुनरावृता (२४) ।
 खलत्पदयुगापात-पतिता पुन रक्षिता ॥ २८ ॥

(१७) ङाकिन्या हिंसनं यदि । ख ।

(*) वञ्चनी मध्यस्थं श्लोकद्वयं क-पुस्तके नास्ति ।

(१८) वक्रदृष्ट्या विलोक्यते । क ।

(१८) दृष्ट्वा । ख ।

(२०) चञ्चला निजवर्णाच्च भावना मूढमानसा । ख । प्रासादिकः ।

(२१) भुजमूलस्य । ख ।

† अपघनोऽङ्गमित्यर्थः ।

(२२) कण्डूल । ख ।

(२३) वाससा । क ।

(२४) दर्शित-स्तनपथ्यन्त-भागा वा पुनरावृता । क ।

सखीभि व्यौज मासाद्य कर्णाकर्णि-मनोहरम् ।
 एतच्चरणयुग्मे तु रक्षस्ये कामकल्पना (२५) ॥ २८ ॥
 सखायं पश्य सुग्रीणि शशाङ्गोऽस्य कुचोपरि ।
 इत्यादिभावभरित-घृणालज्जा-विवर्जिता ॥ ३० ॥
 कामासहिष्णुहृदया दूरे वा चान्तिके स्थिता ।
 दूतीमुखेन लेखे वा (३०) जिज्ञासास्फुरिताधरा ॥ ३१ ॥
 वा स्वं कस्यासि पुत्रो वा कस्मादागत एव वा ।
 किमर्थं किमनुठाता किं वा तेऽभिमतं वद ॥ ३२ ॥
 अङ्गुष्ठ-केशपर्यन्तं पीत्वापि च न शम्यति ।
 तदा तद्भावचतुरो भावबोध-हविर्भुजि ॥ ३३ ॥
 तस्या (३८) निजमनोहारि हविःशेषं विधाय च ।
 तत्र स्थित्वा पुरःक्षीभं कुर्यात् काम इवापरः ॥ ३४ ॥
 भौमवारे चितास्थाने कुलसिन्दूर मानयेत् (२८) ।
 तेनैव कुलकाष्ठेन यन्त्रं कृत्वा तदन्तरे ॥ ३५ ॥
 स्त्रे स्त्रे (३०) किटिकिटिहन्त्रं लिखेच्चण्डमनुं ततः ।
 पत्रे महिषमर्हिन्या नववर्णं लिखेत्ततः ॥ ३६ ॥
 तद्वाह्ये जयदुर्गाख्या श्मशानमैरवीं ततः ।
 लिखित्वा पूजयेद्वात्री भद्रकालीं समाहित. ॥ ३७ ॥
 कामाख्यां दिशमास्थाय ध्यात्वा कामकलां (३१) तनुम् ।
 दिग्वासा गलिताशेष-चिकूर. कुलकौनिकः ॥ ३८ ॥

(२५) एतत् प्रणययोगेन रक्षस्ये काम कल्पिता । क ।

* लेखेयमिति पाठान्तरम् । शशाङ्गस्य कुचोपरि इति पाठान्तरम् ।

(२७) दूतीमुखेन खैर वा । क ।

(२८) तस्या । ख ।

(२९) कुलकुम्भरक्षमानयेत् । ख ।

(३०) स्त्रे स्त्रे । क ।

(३१) कामाख्यां दिशमास्थाय ध्यात्वा कामकलातनुम् । ख ।

“ध्यायेत् कालीं करालास्त्रीं दंष्ट्रालीनविलोचनाम् (३२) ।
 स्फुरच्छव-करयेणीकृतकाशीं दिगम्बरीम् ॥ ३८ ॥
 वीरासनसमासीनां महाकालोपरिस्थिताम् (३३) ।
 श्रुतिमूलसमाकीर्ण-सृक्कनीं चण्डनादिनीम् ॥ ४० ॥
 मुण्डमाला-गलद्रक्त-चर्चितां पीवरस्थानीम् ।
 मदिरामोदित (३४) (ता) स्काल-कम्पिताखिलमेदिनीम् ॥ ४१ ॥
 वामे खड्ग-खण्ड- (३५) मुण्ड-धारिणीं दक्षिणे करे ।
 वराभययुतां घोर-वदनां लोल जिह्विकाम् ॥ ४२ ॥
 शकुन्तपक्षसंयुक्ता-वामकर्णविभूषणाम् (३६) ।
 शिवाभिर्घोर-रावाभिः सेवितां प्रलयोदिताम् (३७) ॥ ४३ ॥
 चण्डहास चण्डनाद-चण्डास्कालैश्च भैरवैः ।
 गृहीत-नरकङ्कालैर्जयशब्दपरायणैः ॥ ४४ ॥
 सेविताखिलसिद्धीघसेविभिः सेवितां पराम् (३८) ।
 एव तां कालिकां ध्यात्वा पूजयेत् कुलनायकः (३९) ॥ ४५ ॥
 विना परपुरावेशविवरान्तःप्रवेशनम् ।
 यत् किञ्चित् कुलसिद्धिस्तु जायते न मनागपि ॥ ४६ ॥
 सर्वसिद्धिप्रदादेवी हेलयापि च चिन्तिता (४०) ।
 अतः सा दक्षिणा नान्नी त्रिषु लोकेषु गौयते ॥ ४७ ॥
 ततोऽष्टगतमामन्त्रं सिद्धार्थं श्वेतसम्भवम् ।
 कालीमन्त्रेण साध्यादि-ग्रथितेन च भैरव ! ॥ ४८ ॥

- (३२) दंष्ट्रालीन विलोचनाम् । क । (३२) महाकालोपवेष्टिताम् । ख ।
 (३४) मदिरामोदितो (ना) स्काल । क । (३५) वामे खण्डाश्च चण्डश्च । क ।
 (३६) शकुन्त पक्ष-संयुक्ता (तां) बालकर्णविभूषिताम् । ख ।
 (३७) शिवाभिः स्फोररावाभिः सेवितां प्रलयोदिताम् । क ।
 (३८) सेवितैः सेविता पराम् । क । (३९) कुलसिद्धये । ख ।
 (४०) प्रवेशनाम् । ख । (४१) चित्तचिन्तिता । क ।
 (४२) शीतार्थं । ख । सिद्धार्थं इति सम्भवति ।

विसृज्य देवीं हृदये स्थापयित्वा चतुष्पथे ।
 चरालङ्कार-रचितो विशेत् परपुरं ततः ॥ ४८ ॥
 देवीं ध्यात्वा द्वारदेशे नमस्कृत्य कुलं गुरुम् ।
 सिद्धार्थं वामहस्ते तु गृहीत्वा मन्त्रमुच्चरन् ॥ ५० ॥
 यत्र च द्वारि निगङ्गलीह-गङ्गुकुलावतिः ।
 भित्त्वा तत्र विशेद्वात्री (४३) निःशङ्कः क्षोभ-वर्जितः ॥ ५१ ॥
 गतावतिं समुल्लङ्घ्य विहरेत् स्वेच्छया ततः ।
 अम्बागारे रथागारे कालिकागार-सन्निधी ॥ ५२ ॥
 देवतायतने वापि अञ्जनाञ्जित-लोचनः (४४) ।
 ध्यात्वा स्वप्रवर्तीं विद्यां (४५) प्रविशेत् काममण्डपम् ॥ ५३ ॥
 यदि कोपि समायाति न भयं तत्र चिन्तयेत् ।
 के यूयमिति वक्तव्ये (४६) वयश्च वीरपूरुषाः ॥ ५४ ॥
 वक्तुं (४७) ग्रहीतुं शक्नुं वा न शक्ताः पुरपालकाः ।
 तत्र प्रदक्षिणीकृत्य पितरौ परमाश्रयदम् ॥ ५५ ॥
 पूजयेद्यन्म मालिस्थ निजं मन्त्रं जपेत्ततः ।
 देवीकूटे तथोड्डाने (ड्डोने) कामरूपे ततः-स्राटे (४८) ॥ ५६ ॥
 जालन्धरे ततः पूर्णं यज्ञभूमौ ततः परम् ।
 एषु विन्यस्य चक्राणि पूजयित्वा प्रणम्य च ॥ ५७ ॥
 अष्टधा दशधा वापि शतं वापि सहस्रकं ।
 जप्त्वा पीठं समादाय भाण्डागारं (४९) ततो विशेत् ॥ ५८ ॥
 निम्नैलां भूमि मास्थाय तत्र सिद्धासनं ततः ।
 रक्षा-(५०) पीठं पुरस्कृत्य प्रणमेत् पीठ-संमुखम् ॥ ५९ ॥

(४३) भित्त्वा तत्र विशेद्द्वारि । ख ।

(४४) अञ्जनाञ्जित लोचनः । क ।

(४५) स्वप्रवर्तीं देवीं । क ।

(४६) कोयमिति च वक्तव्ये । ख ।

(४७) वक्तुं । क ।

(४८) कामरूपे ततः स्राटे । ख ।

(४९) भाण्डागारे । ख ।

(५०) जपे पीठं । क ।

आगतासि महाभागे ! सिद्धयोगे ! मदिष्टदे ! (५१) ।
 कुलपूजां करिष्यामि उपचारं प्रयच्छ मे ॥ ६० ॥
 पुत्राणां मस्तके कृत्वा ततः साऽ गार मीक्षते (५२) ।
 कुलपुष्पं (५३) तथा गन्धं नैवेद्यं पुन राक्षरेत् ॥ ६१ ॥
 तद्वस्त्रावचितं सर्व्वं तेनैवोपस्कृतं ततः ।
 समादाय तथा पूजां कृत्वा पक्ता (५४) निजेष्वपा ॥ ६२ ॥
 शालि-तण्डुल मादाय मत्स्य-मांसानि चैव हि ।
 घृतं मधु तथा चान्यद् (५५) यद्वा यत्तैव लभ्यते ॥ ६३ ॥
 स्थापित्वा ततः पात्रे परमीकृत्य साधकः ।
 निजैष्टदेवतां ध्यात्वा (५६) निवेद्य शास्त्रमार्गतः ॥ ६४ ॥
 फलं कृत्वा द्विधा भित्वा तस्याङ्गं कुलशक्तये (५७) ।
 निवेदयेत् स्वयञ्चाङ्गं भक्षयित्वा पुरःस्थितः ॥ ६५ ॥
 यदि नो विद्यते (५८) योषा तत स्तोत्रे विसर्जयेत् ॥ ६६ ॥
 ततः पीठं समादाय भूमि-मार्जनपूर्व्वकम् ।
 पितुः समीपे संस्थाप्य तत्त्वचिन्तापरो भवेत् ॥ ६७ ॥

इति कुलचूडामणी चतुर्थ-पटलः ।

(५१) मदिष्टदे । ख ।

(५२) पुत्राणामस्तके कृत्वा ततः सा उपमीक्षते । ख । ग्रामादिकः ।

(५३) फलपुष्पं । ख ।

(५४) गत्वा । क ।

(५५) घृतं मधु तथान्यद्वा । क ।

(५६) श्रुत्वा । क ।

(५७) अथ स्थापित्वा द्विधा भित्वा तदङ्गं कुलशक्तये । ख ।

(५८) यदि तदाद्यते शक्त्या । ख ।

पञ्चमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

निद्रावशगते देव । निशाचारेण साधकः ।

कामरूपं प्रविश्याशु कामाख्या-योनिमण्डपम् ॥ १ ॥

परिष्कृत्य (१) कुलैर्द्रव्यैर्लिखित्वा चक्रं सुत्तमम् ।

साध्यसाधक-नाम्ना च दर्भितं विपुलीकृतम् ॥ २ ॥

कामस्यं काममध्यस्यं कामेन च पुटीकृतम् ।

कामेन कामयेत् कामं कामं कामेन (२) योजयेत् ॥ ३ ॥

ततो ध्यात्वा मनुं जम्बा पीठादि चावलोक्य (३) च ।

मातृ-पीठे (४) पितृमुखं स्थापयित्वा विधानतः ॥ ४ ॥

गृहीत्वा वस्त्रखण्डं वा (५) ताम्बूलद्वयमेव वा ।

काकिणीं वा तदूर्ध्वं वा (६) तद्योग्यं हरते हृटात् ॥ ५ ॥

प्रदक्षिण-क्रमेणैव क्रमेण निःसरत्ततः ।

पीराङ्गनानां द्रव्यं वा परिरक्षतुं (रक्षितुं) रेव वा ॥ ६ ॥

गृहीत्वा यदि निर्याति भ्रष्टो भवति साधकः ।

तेषां प्रहारं यातुर्यं व्यभिचार-कुलक्षतिः ॥ ७ ॥

* क्रियते यदि दुष्टेन तदा नश्यति निश्चितम् (७) ।

व्यभिचारात् पुरश्चोभो बद्धं यैवाभिभूयते (८) ॥ ८ ॥

(१) पुरस्कृत्य । क ।

(२) कामी कामेन योजयेत् । ख ।

(३) तत्र ध्यात्वा मनुं जम्बा पीठानि चावलोक्य च । ख ।

(४) मातृ पीठात् । क । (५) गृहीत्वा वस्त्रखण्डाद्या । ख । प्रामादिक ।

(६) काकिणीं तदूर्ध्वं वा । क । प्रामादिक ।

(७) निश्चयात् । ख ।

(८) व्यभिचार पुरश्चोभे बद्धं यैवाभिजायते । क ।

स्वप्नप्रबोधमन्त्रेण बोधयेत् घोर (पुरवासिनीम् (८) ।
 अन्यचौरेण वा तेषां कुलीनेन च शङ्कर ! (१०) ॥ ८ ॥
 प्रविश्य विघ्नः क्रियते (११) साधकस्य न संशयः ।
 भूताः प्रेताः पिशाचा वा राक्षसा वा सरीसृपाः (१२) ॥ १० ॥
 किन्नरी (१३) वा तथा नागकन्या पाताल-कन्यकाः ।
 विद्याधरी भैरवश्च घटुको गणप स्तथा (१४) ॥ ११ ॥
 प्रविश्य विघ्नं कुर्वन्ति सुप्ता दृष्ट्वा पुराङ्गनाः ।
 अपत्यहानिं विघ्नोभं व्याधिसुच्चाटनं तथा ॥ १२ ॥
 द्रव्यहानिं व्याकूलत्वं कुर्वन्ति विघ्नहेतुकाः (१५) ।
 एतत् पुरपते रेतत् कारणाद्यदि शङ्कर ! ॥ १३ ॥
 दृष्ट्वाहानिं यदा जयात् (१६) (जाता) तदा नश्यन्ति साधकाः ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन प्रबोधं कारयेद्गुरुः (१७) ॥ १४ ॥
 रक्षा कार्या प्रयत्नेन कीलकान्निखनेत्ततः ।
 वधं शक्तिं तथा दण्डं खड्गं पाशं तथाङ्गुशम् ॥ १५ ॥
 तत्रतदिक् प्रतीनाञ्च (तद्विक्पतीनाञ्च) पूजा कार्या प्रयत्नतः (१८) ।
 पिष्टकं कदलं देव ! मोदकं पायसं तथा ॥ १६ ॥
 भक्तं लाजं दंशनञ्च नारिकेलफलं ततः ।
 विष्णवे परमान्त्रञ्च गणेशाय च पीठकम् ॥ १७ ॥
 मोदकं नारिकेलञ्च कदलीफलमेव च (१८) ।
 क्षेत्रेशाय कृष्णच्छागं दत्वा वीर मनुं ततः ॥ १८ ॥

-
- (८) स्वप्नप्रबोधक मन्त्रेण बोधयेत् घोरवाहिनीम् य । ख ।
 (१०) कुलान्तेन च शङ्करः । क । (११) विघ्नं कुरुते । क । प्रामादिकः ।
 (१२) भूताः प्रेता राक्षसाश्च सरीसृप देवकन्यका । ख ।
 (१३) किन्नरी च । ख । (१४) हेतुके शिगणस्तता । ख ।
 (१५) विघ्नहेतुकम् । ख । (१६) दृष्ट्वाहानिर्यदा याति । क । (१७) गुरुम् । क ।
 (१८) तत्र भाद्रक पीतानां पूजाकार्या विशेषतः । ख । प्रामादिकः ।
 (१९) कदलीफल संघकम् । क ।

जप्ता लोङ्ग समादाय त्रिपेद्गुप्तु दिक्षु च ।
यथा यज्ञेऽभिपिक्तेऽश्वे (२०) यथा शक्रादिभिः सुरैः ॥ १८ ॥
विघ्नमाचर्यते तद्वत् कुलोपरि महेश्वर ! ।
शयनागार ऐशाने कुलशङ्खं निधापयेत् ॥ २० ॥
ऊर्ध्वं वितस्तिविस्तार मधो विस्तारमेव च ।
कृत्वा तत्र यन्त्रराजं पूजयेन्निशि साधकः ॥ २१ ॥
रात्रौ पर्यटनञ्चैव रात्रौ च कुलपूजनम् (२१)
न करोति कथं देव ! साधकः कौलिको भवेत् ॥ २२ ॥
गृहस्यायम मासाद्य प्रतिद्वारं समाहितः ।
रात्रौ स्थित्वा (२२) कुलाचारकथां त्रिभुवनेश्वरीम् ॥ २३ ॥
नत्वा च प्रजपेन्मन्त्रं पूर्वशक्तिर्यदा (२३) भवेत् ।
प्रातःस्नात्वा गुरुं नत्वा देवान् पितृन् ऋषींस्तथा ॥ २४ ॥
तर्पयित्वा यथाशक्ति पूजयेद् भक्तिभावतः ।
ततो युवतिसेवायां (या) यत्किञ्चिदुप (द्वय) (२४) देशतः ॥ २५ ॥
यथा पौराण्यनालाप मिथ्यव्यपदेशतः ।
द्रव्यादिना (२५) तत्र वापि यथा भवति भैरव ! ॥ २६ ॥
दासदासी-प्रतिपालचारिणां (२६) प्रियकार्यपि ।
अस्योपरि कृपा तस्याः कौटुम्भी (२७) व्यपदेशतः ॥ २७ ॥
(ज्ञातव्या पुरभावस्तु यत्नतः कुलसाधकैः ।
केनापि व्यपदेशेन कुलचूडामणिं स्वतः) * ॥ २८ ॥

(२०) महायज्ञेभिपिक्तेषु (ज्ञेय) । ख ।

(२१) शक्ति पूजनम् । क ।

(२२) कुलाचारे । ख ।

(२३) लिखित्वा पूजयेद्यन्त्रं पूर्वाशक्तिर्यदा भवेत् ।

(२४) ततः पुरपतेः सेवायत् किञ्चिदुप्यपदेशतः ॥ ख ॥ (२५) द्रव्यादीनां । क ।

(२६) दासदासीदन्तिदानचारिणां । ख । मामादिकः ।

(२७) अस्योपरि कृपा तस्याः । क । मामादिकः ।

* नन्दनी मध्यस्थं वचनं ख पुस्तके नास्ति ।

गृहीत्वा स्वर्णपात्रे वा ताम्रे वा कुलसंज्ञके ।
 लिखित्वा निजयन्त्रं वा कुलगन्धमयापिधा ॥ २८ ॥
 त्र्ययन्त्रं वायु गन्धर्वयन्त्रं वा द्रव्यवि (मि) यितम् (२८) ।
 मध्ये तत् कुलनाम्ना च दर्भितं निजनामभिः ॥ ३० ॥
 पार्श्वे कामकलावीज गिजमन्त्रेण वेष्टितम् ।
 पूजयेत् साधकयेष्टः कुलाश्रय परायणः ॥ ३१ ॥
 कुलपूजादिनिष्ठैस्तु रहितो विष्णुतत्परः (२८) ।
 (गच्छन् स्वदन् नमन् वापि खलन् विष्णुपरायणः ॥ ३२ ॥
 जय विष्णु (विष्णी) हरे ! ब्रह्मन् नानाद्य (नामाद्य) पदविस्तरैः ।
 अक्षर्योऽहं कुलाभिज्ञै ररण्ये वा जलाशये ॥ ३३ ॥
 ततः पूर्वोक्तरूपेण कुलघोभं समाचरेत्) ।
 ततो रात्रौ शून्यगृहे उद्याने वा सुरालये ॥ ३४ ॥
 आनीय कुलजा देवीं मूलमन्त्रेण दीक्षयेत् ।
 ततः पूर्वोक्तरूपेण कुलघोभं समाचरेत् (३०) ॥ ३५ ॥
 एव कृते न सिद्धि येन्मूलमन्त्रं समभ्यसेत् ।
 पीठानां परमं पीठं कामरूपं महाफलम् ॥ ३६ ॥
 तत्र यत् क्रियते पूजा सकृदपि महेश्वर ! ।
 विज्ञाय सर्वपीठानि तत्र पुत्र वसाम्यहम् (३१) ॥ ३७ ॥
 तस्माच्छतगुणं प्रीतं कामाख्या योनि मण्डलम् ।
 तेषां फलं महादेव ! बहु किं कथ्यतेधुना ॥ ३८ ॥
 यत्र कीटिगणैः सार्द्धमाद्या महिषमर्हिनी ।
 यत् पीठं ब्रह्मणो वक्तं गुप्तं सर्वसुखावहम् ॥ ३९ ॥

(२८) त्र्ययन्त्रं वापिगन्धर्वद्वाराय द्रव्यमान्वितम् ॥ ख ।

(२८) बाह्यतोविष्णुतत्परः । ख । * वन्धनीमध्यस्थोऽयम् क पुस्तके नास्ति ।

(३०) समाचरेत् । क ।

(३१) तस्यादेहेवसाम्यहम् । क ।

यतो देवाश्च देव्यश्च ऋषयश्चैव (३२) भावजाः ।
 सर्व्वेऽप्याविर्भवन्त्यत्र तेन गुप्तं महाकुलैः (३३) ॥ ४० ॥
 द्विविधश्चैव तत्पीठं गुह्यं व्यक्तं महेश्वर ।
 व्यक्तादगुह्यं महापुन्यं दुरापं साधकोत्तमैः ॥ ४१ ॥
 गुप्तं सर्व्वत्र देवेश । लभ्यते कुलसुन्दरैः ॥ ४२ ॥

भैरव उवाच ।

आकर्षणविधानं मे स्वतन्त्र समुदीरय ।
 पुत्रोऽस्मि यदि देवेशि । स्मृतिसंहारकारिणि । ॥ ४
 देव्युवाच ।

शृणु पुत्र । महाविद्या माकर्षणकरीं पराम् ।
 यदाराधनमात्रेण देवानाकर्षयेत्परः (३४) ॥ ४४ ॥
 ब्रह्मा सरस्वतीयुक्तो देवतामुखसंयुतः (३५) ।
 वीरव्यक्ति (शक्ति) समाकीर्णः कालीमन्त्र उदाहृतः (३६) ॥ ४५ ॥
 एकं वा द्विगुणं वापि त्रिगुणं वापि भैरव । ।
 जप्त्वा कर्षयति स्वैरं स्थावरं (स्थावर) जङ्गमादिकम् ॥ ४६ ॥
 एषा विद्या (३७) महाकाली गुह्याद् गुह्यतरा स्मृता ।
 सुप्ता निद्रामिता मत्ता भ्रामितावनता तथा (३८) ॥ ४७ ॥
 समस्तदोषजालेन ग्रथिता कुलसुन्दरी ।
 निशाचारं दिवाचारं सन्ध्याचारञ्च पञ्चवम् ॥ ४८ ॥
 दर्भितं बीजसंयोगं भावयेद्योगमेव च ।

(३२) सनयश्चैव । ख ।

(३३) सदाकुल । ए

(३४) देवानाकर्षयेद्ब्रह्मम् । ख ।

(३५) ब्रह्मा सरस्वतीयुक्ता देवतामुख-संयुता । ख । माभादिक ।

(३६) बीजव्यक्तिसमाकीर्णं कालीमन्त्रउदाहृतम् ॥ ख ॥

(३७) एतद्विद्या । क ।

(३८) विद्रावणरतापरा । ख ।

ज्ञात्वा प्रबोधयेद्दीरो गुरुरत्रैककारणम् (३८) ॥ ४८ ॥

नियमः पुरुषे ज्ञेयो न योपितृषु कथञ्चन ।

यद्वा तद्वा येन केन सर्व्वदा सर्व्वतोऽपि च ॥ ५० ॥

योपितां ध्यानयोगिन सिद्धयः स्युर्न संग्रयः ।

यथा यस्तान्तमात्रेण गूढविद्वद्गिसौम्यतायः (शयः) (४०) ॥ ५१ ॥

स्वयमेव वह्निर्याति यथा या सौरतेजसा ।

सूर्य्यकान्तः स्फुटरुचि र्यथा च रविरज्जिभिः (४१) ॥ ५२ ॥

चन्द्रकान्तं द्वावयति यथा ययोसु वारिदैः (वारिदः) ।

जलसेकाभितप्ता भूरसपूर्णा प्रचक्षते ॥ ५३ ॥

(पुष्पदर्शनमात्रेण भक्तिसुक्ति र्यथा भवेत् ।

महादुर्गाप्रसादेन यथा सिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ५४ ॥

कुलपुष्पप्रसादेन यथा प्रीति स्तु जायते ।

गङ्गास्मरणमात्रेण निष्पापो जायते यथा ।

यथा कर्पणमात्रेण शिव एव प्रजायते ॥ ५५ ॥

योपिच्छिन्तनमात्रेण यथेयं (४२) वरदायिनी) ।

तस्मात् सर्व्वप्रथमेन दीक्षयेन्निजकौलिकीम् ॥ ५६ ॥

(३८) गुरुरत्रैव कारणम् । क ।

(४०) गूढविद्या प्रकाशयेत् । ख ।

(४१) सूर्य्यकान्तः स्फुट रौति यथाच विधुराज्जिभिः । क । प्रामादिक ।

(४२) तथेयं । क ।

क प्रसङ्गेतु “जलसेकाभितप्ताभूरिति श्लोकाद्वात् पर

नुधाक्तं श्रीरपावेयत्प्रप्रीभजायते नरः ।

प्रथा (पुष्प दर्शनमात्रेण गन्धर्व्वः स्वप्रीति (प्रीयते) यथा ॥

गुरु सेवन मात्रेण मन्त्रसिद्धिर्यथा भवेत् ।

महापद्मनभ्यानात् यथा सिद्धीश्वरो भवेत् ॥

विधुराध्यानमात्रेण शक्ति सक्तिर्यथा भवेत् ।

इति श्लोकद्वयं दृश्यते ।

भैरवोऽस्य ऋषिः प्रोक्त उष्णिकछन्दस्तु देवताः ।
 कालिका दक्षिणा देवी चतुर्वर्गफलप्रदा ॥ ५७ ॥
 पूर्वं वीजं पराशक्तिं वीजिन मूर्त्तिकल्पना ।
 पङ्दीर्घभाजा वीजिन कुर्यादङ्गादिकल्पना (नाम्) ॥ ५८ ॥
 चतुर्दश विभागेन * मातृकार्णैः पृथक् पृथक् ।
 हृदये हस्तयोः पादयुगले विन्यसेत्ततः ॥ ५९ ॥
 पञ्चाशन्मूलमन्त्रेण व्यापकं विन्यसेत्ततः ।
 पञ्चधा ध्यानमेकत्र पूर्वोक्तञ्च समाचरेत् ॥ ६० ॥
 दशपञ्चारपद्मेषु † पीठ-पूजां समाचरेत् ।
 तत्रावाह्यं यजेद्देवीं दक्षिणां कुलभूषणाम् ॥ ६१ ॥
 महाकालं यजेत् पश्चात् पीठशक्तिं ततो यजेत् ।
 कालीं कपालिनीं कुक्कां प्रथमे च त्रिकोणके ॥ ६२ ॥
 कुरुकुक्कां विरोधीञ्च विप्रचिन्तां तथैव च ।
 उग्रमुखीं सुग्रप्रभां प्रदीप्ताञ्च तथैव च ॥ ६३ ॥
 नीलां घनां ‡ बलाकाञ्च मातां मिताञ्च सुद्रिकाम् ।
 ब्रह्माण्याद्यां स्तथा वाह्ये यजेत् पूर्वदले क्रमात् ॥ ६४ ॥
 एवं कृत्वा जपेन्मन्त्रं हविष्याशी दिवा शुचिः ।
 सत्त्वं रात्रौ तथासत्त्वं महाशीचपरायणः ॥ ६५ ॥
 अन्यासां योषिताञ्चात्र न पूजा नापि चिन्तनम् ।
 रात्रौ जपैकमात्रेण सिद्धिदा दक्षिणा भवेत् ॥ ६६ ॥
 अङ्गन्यासं समाचर्य ध्यात्वा देवीं जपेद्बुधः ।
 (अरण्यामथवा रात्रौ महाकालीं महोदया ॥ ६७ ॥

* कुक्कां वीजेनैवशक्तिः । ख । पञ्चदशविभागेन । च ।

† दशधा योगपद्मेषु । ख ।

‡ घनां नीलां । क ।

अनेनैव विधानेन पूजिता विश्वरूपिणी ।
 आकर्षयेद्देवकन्यां पाताले नागकन्यकाम् ॥ ६८ ॥
 अरण्या च महाकाली द्वितीया चैयमीरिता ।
 पूजा ध्यानं प्रयोगश्च जपश्चैव विशेषतः ॥ ६९ ॥
 समानं सर्वमेतस्या स्तस्या देव्या प्रकीर्तितम् ।
 वारिजापादिकं सर्वं पूर्वोक्तं चात्र कीर्तितम् ॥ ७० ॥
 अरण्याय महाकन्याः पूजायां निर्मला भवेत् * ।
 इमानि शङ्खमासाद्य तत्र यन्त्रं विलिख्य च ॥ ७१ ॥
 अष्टमीरात्रि मारभ्य चतुर्दश्यां समापयेत् ।
 अष्टोत्तरशतं † मन्त्रं मन्त्रयित्वा सुसंयतः ॥ ७२ ॥
 नग्न स्नाम्बूलपूर्णास्यो मुक्तकेशो जितेन्द्रियः ।
 मदिरा-चूर्णनयनः परयोषित्-समागमे ॥ ७३ ॥
 पूजयेद् गन्धपुष्पेन दिग्वासाः कुलभूषणः ।
 यन्त्राम्ना दर्भितं यन्त्रं पूजयेद्द्वीर-वस्त्रभः ॥ ७४ ॥
 सा समायाति कामार्त्ता यत्र देशे स पूजकः ।
 मद्यं मांसं तथा वत्स । यत् किञ्चित् कुलसाधनम् ॥ ७५ ॥
 तस्यै दत्त्वा ततः शेषं गुरवे विनिवेद्य च ।
 तदनुज्ञां भूद्धिं कृत्वा शेषञ्चात्मनि योजयेत् ॥ ७६ ॥
 मद्यं मांसं विना वत्स । कुलपूजां समाचरेत् ।
 जन्मान्तरसहस्रस्य सुकृतं तस्य नश्यति ॥ ७७ ॥
 यथावश्यं विनिर्दिष्टं मदिरादान-पूजनम् ।
 ब्राह्मण स्नात्रपात्रेषु मधु मद्यं प्रकल्पयेत् ॥ ७८ ॥

* वन्धनी मध्यस्या चतुःशोकी च-पुस्तके न दृश्यते ।

अत्र पाठानामसङ्गतता प्रायेण प्रतिभाति ।

पुस्तकान्तराभावात् योधनश्च न सम्भवेत् ।

† अष्टोत्तर यतमर्थः । च ।

अथवा कुलमध्येन पूजयेत् कुलपूजितम् ।

योगिभिः पीयते मद्यं तन्मद्यं योगिपुङ्गवेः ॥ ७९ ॥

न मद्यं पानयोग्यं स्यादन्मद्यं गुह्यपिष्टकम् ॥ ८० ॥

इति कुलचुड़ामणौ पञ्चमः पटलः ।

षष्ठः पटलः ।

—:••:—

देव्युवाच ।

अथ वक्ष्यामि ते वत्स । विधानं यत्नं यदुभवेत् ।
आनीय देवीं तद्गान्धे व्यापकं विन्यसेत्ततः ॥ १ ॥
प्रथमं साधकश्रेष्ठो देवीकूटस्थ मस्तुको ।
(विलिख्य यन्त्रं पूर्वोक्तं पूजयेत् कुलवर्त्मना ॥ २ ॥
पीठादि देवीं प्रणमेत् पूजयेद् गन्धपुष्पकैः ।
महाभागां ततो मूलदेवी मावरणैः सह) ॥ ३ ॥
सत्तैकं तत्र जप्त्वा (१) तु चण्ड्रीयानं ततो विधेत् ।
तत्पीठे योगनिद्राख्यां (२) पूजयित्वा ततो यजेत् ॥ ४ ॥
निजेष्टदेवतां तत्र जपेत्तच्च समाहितः ।
कामरूपं (३) ततो गत्वा ततः कात्यायनीं यजेत् ॥ ५ ॥
जप्त्वा तच्च ततो रात्रौ कामाख्यां प्रथमं यजेत् ।
ततो जालन्धरे गत्वा पूर्णेशीं प्रथमं यजेत् ॥ ६ ॥
तत्रापि लक्ष्मणेन जप्त्वा मन्त्रं समाहितः ।
ततः पूर्णगिरौ गत्वा यजेच्चण्डीं ततो जपेत् ॥ ७ ॥
कामरूपान्तरे गत्वा (४) कामाख्यां प्रथमं यजेत् ।
ततः प्रान्ते महादेवीं (५) यजेद्दिकरवासिनीम् ॥ ८ ॥

• वन्दनी-मध्यस्थः शार्ङ्गलोकः ख शुक्लको नास्ति ।

(१) संपूज्य जप्त्वा देवेशि ! (थ !) । ख ।

(२) ततः पीठयोगनिद्राम् । क ।

(३) कामरूपे । ख ।

(४) कामरूपान्तरे वत्स ! । ख ।

(५) बेङ्गारे व महादेवी । क ।

एवं पीठेश्वरीं जप्ता पूजयेदष्टदेवताम् (६) ।
 सप्तपीठे सप्तलक्षं जप्ता रात्रौ समाहितः ॥ ८ ॥
 संख्यापूर्त्तौ ततः पृच्छेत् (७) का त्वं देवि ! कुलीत्तमे ।
 एवं कृते विस्मृता चेत् (८) स्वनान्नि गोत्रजन्मनि ॥ १० ॥
 तयेष्टदेवतैवाहं वृणुष्व वरमुत्तमम् (९) ।
 ततः प्रणम्य देवेशीं वृणुयाद्दरमात्मनः ॥ ११ ॥
 यद्येवं नैव सा देवी (१०) पुनः पूर्वोक्त माचरेत् ।
 (अचोभित-कुलाचार-परिचर्या-परायणः) * ॥ १२ ॥
 अथवा सर्वपीठेषु यजेन्महिषमर्हिनीम् ।
 ततः प्रसन्ना भवति स्त्रैरं कुलवरप्रिया ॥ १३ ॥
 ततो जप्ता मूलमन्त्रं सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
 राजवृक्षं समालोक्य तन्मूले स्वेष्टदेवताम् ॥ १४ ॥
 पूजयित्वा महारात्रौ त्रिदिनं प्रजपेन्मनुम् ।
 लक्षपीठफलं देव । (११) लभते साधकोत्तमः ॥ १५ ॥
 वेतालं पादुकासिद्धिं खड्गसिद्धिञ्च भैरव !
 अञ्जनं तिलकं गुप्तिं महिषासुरमर्हिनीम् (१३) ॥ १६ ॥
 साधयेत् साधकोऽभीष्टं (१३) मूलविद्यां महेश्वर ! ॥ १७ ॥
 भैरव उवाच ।
 वेतालादि-महासिद्धिः कथं भवति चण्डिके ! ।
 तन्मे कथय देवेशि ! (१४) यदि स्नेहोऽस्ति मां प्रति ॥ १८ ॥

-
- (६) पूजयित्वेष्टदेवताम् । क । (७) संख्यापूर्णे पुनः पृच्छेत् । क ।
 (८) एवं कृता विस्मृता चेत् । ख । (९) वृणुयाद्दरमुत्तमम् । क ।
 (१०) संप्रार्थितैश्च सा देवी । ख । प्राप्तादिक' ।
 (*) वन्द्यनी-मध्यस्थं लोकार्जं ख-पुस्तके नास्ति ।
 (११) धनभित्तफलं देव । क ।
 (१२) महिषासुरमर्हिनी । क । (१३) साधयेत् साधकोऽभीष्टं । ख ।
 (१४) तत्त्वं कथय देवेशि । ख ।

देव्युवाच ।

निम्नहृत्तोदुभवं (१५) काष्ठं श्मशाने साधकोत्तमः ।
 भीमवारे मध्यरात्रौ श्वासन-युगाद्विते (१६) ॥ १८ ॥
 खनित्वा चाष्टलक्षं यै जपेन्मह्निप-मर्दिनीम् ।
 तत्सहस्रं हुनिदत्स । तत्रैव पिष्टकानने ॥ २० ॥
 काष्ठमुद्धृत्य (१७) तत्रैव दण्डपादुक-चिह्नितम् ।
 गत्वा दुर्गाष्टमी-रात्रौ श्मशाने निक्षिपेत्ततः ॥ २१ ॥
 तस्योपरि शवं कृत्वा पूजयित्वा यथाविधि ।
 श्वासनगतो धीरो जपेदष्टसहस्रकम् ॥ २२ ॥
 ततो मातृबलिं दत्त्वा काष्ठमामन्त्रयेत्ततः ।
 स्के स्के दण्ड महाभाग योगिनी-हृदयप्रिय ! (१८) ॥ २३ ॥
 मम हस्तस्थितो नाथ । ममाङ्गां परिपालय ।
 एवमामन्त्रा वेतालं यत्र यत्र प्रयुज्यते ॥ २४ ॥
 तं तं चूर्णीविधायाय (१९) पुमरायाति कौलिकः ।
 गच्छ गच्छ महाभागे ! पादुके ! धरवर्णिनि ॥ २५ ॥
 मत्पादस्पर्श-मात्रेण गच्छ त्वं शतयोजनम् (२०) ।
 अष्टलौहं समासाद्य (२१) पञ्चाशदङ्गुलाक्षतिम् ॥ २६ ॥
 खड्गं कृत्वा तत्र यन्त्रं लिखित्वा प्रजपेन्मनुम् ।
 तत् सहस्रं ततो जप्ता (२२) महाश्व-कलेवरे ॥ २७ ॥
 खनित्वा बीजहृत्ताप्रे वह्नारक्षान्तु कारयेत् । (२३)
 कुलाष्टम्या मर्दरात्रे चित्तमध्ये समाहितः ॥ २८ ॥

(१५) विनूतहृत्तोदु भवं । ख ।

(१६) श्वासनयुगाद्विते । ख ।

(१७) काष्ठमुद्धृत्य तेनैव । ख ।

(१८) स्के स्के दण्ड महाभाग योगिनी हृदयप्रिय । क ।

(१९) तं तं चूर्णीं विधायाय । ख ।

(२०) मां मीं मं शत योजनम् । क ।

(२१) अष्टलौहं समालोक्य । ख ।

(२२) तत् सहस्रं ततो कृत्वा । ख ।

(२३) यद्वा शृङ्गान्तु भावयेत् । ख ।

प्रीतिपूर्वं समामन्त्र जुनेत् पितृवने ततः (२४) ।
 मधुरत्रयसंगुक्तं विस्वपत्रेण संयुतम् ॥ २८ ॥
 पादादिमूर्ध्वपर्यन्तं होमान्ते बलिमाहरेत् ।
 बल्यन्ते परमा माया देवी महिषमर्दिनी ॥ ३० ॥
 आयाति बलिपूर्णास्या वरहस्ता महोन्मुखी ।
 गृह्ण वत्सेति शब्दे वै खड्गमुत्तोष्य धारयेत् (२५) ॥ ३१ ॥
 घोरदंष्ट्रे ! महाकालि ! करवाल-स्वरूपिनि ! ।
 कौं ईं ऊं कुरु कल्याण (२६) (णि) विपक्षच्छेद विस्तरम् ॥ ३२ ॥
 एवमामन्त्र खड्गन्तु यमुहिस्य क्षिपेन्नरः ।
 कृत्वा कृत्वा पुनश्चिन्त्वा गच्छत्याकृष्यते पुनः ॥ ३३ ॥
 अथवा कृष्णमार्जार मेकघातेन च्छेदयेत् (२७) ।
 कुजे चतुष्पथे रात्रौ निखनेनान्वितं ततः ॥ ३४ ॥
 तत्र मोचां समारोप्य यावत् पत्रं प्रजायते ।
 तावद् भुक्त्वा हविष्यान्नं प्रतिरात्रं जपेद्भूः ॥ ३५ ॥
 अष्टोत्तर-सहस्रान्तु एकाकी दीपवर्जितः ।
 उत्पन्नं पत्र मालोक्य (२८) चित्वा (कृत्वा) निष्किद्र मानयेत् ॥ ३६ ॥
 तत्र भुक्त्वा हविष्यान्नं तद्दिने तटिनी तटे (२९) ।
 तमानीय सुहृत्सङ्गः क्षालयेन्मन्त्रमुच्चरन् ॥ ३७ ॥

(२४) प्रति सर्वं समामन्त्र जुनेत् पितृवने ततः । इति क-पुस्तके । ख पुस्तके तु
 प्रीतिं पूर्वान्तु संपुष्य गच्छेद्वोदवने तत इत्येवं दृश्यते, उभयमेवासङ्गतम् । सया तु पुस्तक-
 द्यात् विशुद्धाभयलम्ब्य कल्पित पाठो भूत्वे न्यवेति । तथ्यन्तु जानाति भगवान् परम
 शिव एव ।

(२८) खड्गमुत्तोष्य धारयेत् । क ।

(२६) कश्चित्प कुरु कल्याणि । ख ।

(२७) घातयेत् । ख ।

(२८) तद्दृष्टपत्रमालोक्य । ख ।

(२९) तटिनी जले ।

तच्छ्रोतोऽभिमुखं वत्स । (३०) यदस्य प्रतिगच्छति ।
 तदानीय यजेत्तत्र कालिकां घोरनिस्त्रनाम् ॥ ३८ ॥
 अभिमन्त्रा सहस्रन्तु कालीमन्त्रं समाहितः (३१) ।
 सिद्धाञ्जनो भवेन्नन्वी नात्र कार्या विचारणा ॥ ३९ ॥
 चन्दनागुरुकस्तूरी-मिश्रितं चास्थि-घर्पणम् ।
 कृत्वा संपूज्य विधिवत् (३२) सर्वं जयति साधकः ॥ ४० ॥
 कुलमीनं कुलाक्षं कुलमयं कुलेश्वर । (३३) ।
 कुलस्थाने समानीय दत्त्वा देव्यै प्रयत्नतः ॥ ४१ ॥
 (अष्टोत्तर सहस्रन्तु जप्त्वा भूमितले स्थितः) * ।
 भूमौ फुत्कारमन्त्रेण (मात्रेण) विवरं तत्र जायते ॥ ४२ ॥
 शत-योजने दूरे वा यत्र साध्यस्थिति र्भवेत् ।
 तत्रैव गमनं तस्य भूतलान्तः-प्रसर्पणः ॥ ४३ ॥
 एवं विवरमध्ये वा गवाक्षे कुहरेऽपि च ।
 कायसङ्कोच मासाद्य गच्छत्यविकलो नरः ॥ ४४ ॥
 दुर्गामन्त्रं विना वत्स ! कालीमन्त्रं तथैव च ।
 सिद्धयः कुलनाथेश ! जायन्ते न कथञ्चन (३४) ॥ ४५ ॥

इति कुलचूडामणौ धृष्टः पटलः ।

- (३०) यच्छ्रोतोऽभिमुखं वत्स । ख । (३१) कालीमन्त्रं समाहितः । ख ।
 (३२) कृत्वा तिलकमादाय । ख ।
 (३३) कुल मूल (मूलं) कुलप्रथं कुलमयं महेश्वर । ख ।
 * बन्धनी मध्यस्थं क इत्येके नास्ति ।
 (३४) जायन्ते न कदाचन । ख ।

सप्तमः पटलः ।

भैरव उवाच ।

मात मंहिपमर्दिन्याः सङ्केतं कथयस्व मे ।

कुलाचारस्य ससिद्धैः भुक्तिमुक्तिं प्रसिद्धये (१) ॥ १ ॥

देव्युवाच ॥

सृष्टिस्थिति-विनाशानां मादिभूता महेश्वरी ।

गोप्या सर्वप्रयत्नेन शृणु तां कथयामि ते ॥ २ ॥

त्रैलोक्यबीजभूतान्ते सम्बोधनपदं ततः ।

सृष्टिसंहारकौ वर्णौ विद्या मंहिपमर्दिनी ॥ ३ ॥

अतिगुह्यतरां त्रित्या (नित्या) सृष्टिस्थितिं विधायिनी ।

सर्वदेव-सर्वसिद्धिबीजभूत (ता) सनातनी ॥ ४ ॥

अत्यन्तगुरुभक्ताय शृणुय यदि कथ्यते ।

तदाष्टवर्णं वक्तव्यं न बीजं नापि साधनम् ॥ ५ ॥

साधारणी प्राणविद्या हृत्तेखा सिद्धिगोचरा ।

एतत् पूर्वस्थिता देवी गुरुसिद्धि-विनाशिनी ॥ ६ ॥

विशेषतः कलियुगे महासिद्धौघदायिनी ।

गुरुणा कुलनाशानां महाशप-प्रदायिनी ॥ ७ ॥

(१) विद्या मंहिपमर्दिनी । क ।

* देव्युवाच इत्यादि अति गुह्यतरां नित्येत्यन्तो यस्य क इत्युक्ते नास्ति । परन्तु “मातमंहिपमर्दिन्याः सङ्केतं कथयस्व मे” इत्यतः परं “कुलाचारस्य ससिद्धैः विद्या मंहिपमर्दिनी, अतिगुह्यतरां विद्या सृष्टिस्थितिं विधायिनी” इति दृश्यते ।

जया दुर्गाभया प्रीक्ता (२) परमा सिंहवाहिनी ।
त्रैलोक्यबीजभूतान्ते सा परा मर्दिनीकुलम् ॥ ८ ॥
वरं वक्त्रिप्रिया देया (३) न देया नमसाहिता ।
दत्ता च परमा विद्या डेयुता हृदयान्विता ॥ ९ ॥
सर्वत्र कुलशास्त्रज्ञ ! महाशाप-प्रदायिनी (४) ।
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन गोप्तव्येयं नवाचरी ॥ १० ॥
अष्टलक्षं जपेन्नान्नं तद्दशांशं हुनेत्ततः ।
नारदोऽस्य ऋषिः प्रोक्त ऋन्दो गायत्र मीरितम् (५) ॥ ११ ॥
देवता महिषघ्नीयं पूर्वं बीजं परापरा ।
ध्यायेत् कालीं महादैत्य-युद्धराग महोन्मुखीम् ॥ १२ ॥
दक्षिणे चक्र-खड्गौ च बाणं शूलं तथैव च ।
वामे खड्गं तथा चण्डं धनुस्तर्जनमेव च ॥ १३ ॥
विभ्रतीं काल-तीव्रो-महिषाङ्ग-निषेदुषीम् ।
पीताम्बरधरां देवीं पीतोन्नत-कुचद्वयाम् ॥ १४ ॥
जटामुकुट-शोभायां पितृभूमि-सुखावहाम् ।
ॐ महिष-हिंसके हूं फट् हृदयाय नमो हृदि (६) ।
ॐ महिष-शत्रो हूं फट् शिरस्युदीरितम् ॥ १५ ॥
ॐ महिषं हेषय हेषय हूं फट् शिखामन्त्रः समीरितः ॥ १६ ॥
ॐ महिषं हन हन हूं फट् कवच इत्यपि (७) ।
महिष-मर्दिनी हूं फट् अस्त्राणि शृणु भैरव (८) ॥ १७ ॥

(२) जयादुर्गाभया प्रीक्ता । क ।

(३) वरं वक्त्रिप्रिया युक्ता । ख ।

(४) महाशाप प्रदायिनी । ख । प्रासादिकः ।

(५) ऋन्दो गायत्री समीरितम् ॥ ख ॥

(६) ॐ महिषशत्रो-यार्द्धिहफट् उदीरितः । क । प्रासादिकः ।

(७) ॐ महिषं हन हन देवि हूं फट् कवचमित्यपि । क ।

(८) ॐ महिषमर्दिनी हूं फट् अस्त्राणि शृणु भैरव । ख ।

अष्टपत्ने यजे देवी दुर्दुर्गाद्या दीर्घपूर्विकाः ।
 आयुधानि पलाशाग्रे यादिभिः क्रमशो यजेत् ॥ १८ ॥
 ब्रह्माण्याद्या * स्तुतः पद्यालोकपालां स्तुतो वहिः ।
 तदस्त्राणि सिद्धमन्त्री (८) प्रयोगञ्च समाचरेत् ॥ १९ ॥
 प्रयोगे होमनियमः (१०) सहस्रं यसु-सन्मितम् ।
 एषा विद्या महाविद्या न देया यस्यकस्यचित् ॥ २० ॥
 यदि भाग्यवशा लब्धा कुलदेवी कुलोत्तमैः ।
 दीक्षिता कुलजाति स्तु सिद्धिदा सैव नान्यथा ॥ २१ ॥

भैरव उवाच ।

[महिषमर्दिनी-स्तोत्रम् ।]

मच्चित्ते चर चण्डि ! चूर्णित-दुराचार-प्रचण्डासुरे ।
 खैरं दारय भूरि दुर्जर-दरद्रोहोन्मि-मर्मापदः ।
 तेनायं निरुपद्रुतो निरुपम-श्रीपाद-पद्माटवी-
 प्राप्तानन्तरसारणवे मम मनोहंस धिरं नन्दतु [१] ॥ २२ ॥
 हित्वा चण्डि ! हिरण्य-दारणपटु-प्रोहाम-हस्ताङ्गुलि-
 स्फायत्-कम्ब-सुमेरुसोदर-सटाटोपं वृषिंश्च सुराः ।
 मात स्वत्-पशुपाश-पेयणपटु-श्रीपाद-संसेविनं
 सेवन्ते करिवैरिणं किमरिभि र्भीति र्भवेत् सेविनः [२] ॥ २३ ॥
 चण्डि ! त्वद्विषयान्तराक्षरपदं श्रोत्रान्तरं चेद् गतं
 तत्तत्त्वं पुरुष-प्रकृत्यनुगतं ब्रह्मादिभि र्गीयते ।
 तस्माद्देवि ! समस्त-दैवतसुधा-सारैकधाम-स्फुरत्-
 श्रीमत्पादपयोज-चुम्बनपरं मामद्य सम्भावय [३] ॥ २४ ॥

* ब्राह्मण्याद्याचेति तन्त्रसारे ।

(८) सिद्धमन्त्रः । ख ।

(१०) प्रयोगे होमसमये । ख ।

मन्त्रिन्दा यदि यासु ते कुलपद्याचाराहरं (११) मासु वा
 कीर्त्तिः केशव-कीर्गिकार्धनचरी नेवारु मत्सन्निधिः ।
 मात ब्रह्महरि-धरारि हुतभुग्-दैत्यारि-सेवासद-
 श्रीमत्-पादपयीज-चिन्तनविधी चित्तं सदैवासु नः [४] ॥ २५ ॥

निर्दिष्टोऽस्मि यदि त्वदीय-पदयुक्-पूर्वापरी-भावने
 निर्दिष्टस्य तदा समापि विरल किम्यासु मित्रास्पदम् ।
 तस्मादेवि । कृपाभराश्रिततरं श्रीपादपद्मद्वयम्
 मच्चित्तेऽचतस्रम्पदि प्रसरतु चैमह्वरि । चम्यताम् [५] ॥ २६ ॥

आत्मानं (१२) परिरभ्य भूतपति रघुन्माद मासादितः
 स्फारं जीवन रक्षणे स च हृती नैवाभविष्यत् प्रभुः ।
 देवादिच्युत चन्द्र चन्दनरस-प्रागल्भ्य गर्भस्त्रव-
 न्माध्वीपूर्ण-भवत्पदैक-कमलामोदेन नास्वादितः [६] ॥ २७ ॥

हाहा मात रनादि मोहजलधि व्याहार विदाखिल-
 ब्रह्मानन्द-रसाभिषेक-विरस स्नानोदरे माहृशि ।
 युष्माकं सुरद्वन्द्व निर्भर मनस्तापाभिभूतिक्षमः
 श्रीमद्भक्तिरसातिदुर्दिन परीवाह सदा सर्पतु [७] ॥ २८ ॥

यत्पाद स्फुरदशुजाल जठराञ्चण्डाशुकोटि-म्फुरत्
 स्नान-ध्वान्त विसारि निर्मल-चिदानन्दत्रय देवतम् ।
 सर्ग ससृजति स्थिति वितनुते सृष्टिं पुन लुम्पति
 प्रोज्झिन्नाञ्जन नीलनीरदमह चित्ते सदैवासु नः [८] ॥ २९ ॥

(११) इयमिति कचिन् । (१२) आत्मान । पाठान्तरम् ।

* तन्त्रसारे त्वेव दृश्यते,—‘ तत्पाद स्फुरदशुजाल जठराञ्चण्डाशु कोटीस्रजलदु ध्वान्त
 स्नान विसारि निर्मलचिदानन्दत्रय देवतम् । सर्ग ससृजते स्थिति वितनुते सृष्टिं पुन लुम्पते
 प्रोज्झिन्नाञ्जन नीलनीरदमहचित्ते सदैवासु न ॥ ’

या शखन्महिपच्छलस्फुटमिलदुर्गर्जद्विधावत्स्वल-
द्वङ्मान्तः-प्रसरत्तम-स्तमशिरो दैत्यं समालम्बते ।
सा दुर्गा भय-दुर्गं दुर्गतिहरा लक्षान्तरत्वासिनी
दृष्यद्देवतवैरि-दारणपटु र्जीयाज्जयाह्वादिनी [८] ॥ ३० ॥

नृत्यत्-खेटक-चामराञ्चल-बलञ्चक्राद्यखर्वावर-
स्फायत्-सैन्यशिलीमुखोच्छलदनल्पाजिह्वा-ताम्राम्बुधौ ।
भञ्ज्मावात-विसर्पि-नर्तितशिरः-साटोप-दुष्टासुर-
तुल्यत् खण्डविखण्डिताखिल-शकुन्तसुत्पिपासीञ्जले [१०] ॥ ३१ ॥

चञ्चत्-कम्ब-विराम-कालकल-तीव्रास्काल सम्पादको-
न्माद्यन्माहिप-तिथ्यगानतशिरः शृङ्गान्तराले स्थले ।
वस्त्रैर् वसुपत्र-मध्यकनितैर्वर्द्धा श्रुती मालिभिः
सेव्ये चारु-रणाङ्गने रणमुदा घूर्णयमानास्वरे * [११] ॥ ३२ ॥

ऊर्द्धाधः-क्रम-सव्यवामकरयो यक्रं दरं कर्तृकाम्
खेटं वाणधनु-स्त्रिशूल-भयहन्मुद्रां दधानां शिवाम् ।
श्यामां नील घनोच्च-कुन्तलचय-प्रोन्नहजटां स्खलद्
वीर्यस्काल-लसत्-करालवदनां घोराट्टहासोदभटाम् [१२] ॥ ३३ ॥

एवं ये तव देवि ! मूर्त्तिं मनघां ध्यायन्ति दुर्गादिभिः
शक्राद्यैरपि पूजितां परपुत्र-क्षोभादिक्लृप्तं कुर्वन्ति ।
राज्यं शत्रुजयः सदर्थधिपणा काव्यामृतादर्शन-
स्तम्भोच्चाटन-मारणादि कृतिना तेषां स्वयं जायते [१३] ॥ ३४ ॥

स्तोत्रं ते चरणारविन्दयुगल-ध्यानावधाना नमया
मन्त्रोद्धार-कुलोपचार-रचितं † गूढोपदिष्टं यदि ।

ये शृण्वन्ति पठन्ति देवि । तरसा त्री-मोक्ष-कामादय
स्तेषां हस्तगता भवन्ति जगतां मात नम स्ते जय [१४] ॥ ३५ ॥

देव्युवाच ।

स्त्री-त्रयवर्ण-सन्तुष्टा प्रीतास्मि तव भैरव ।
पश्य मूर्त्तिं न च ध्यानयोग्यां मम सुखावहाम् ॥ ३६ ॥
एषा मूर्त्तिः प्रधानं मे कालीमूर्त्तिं स्तथैव च ।
त्रिपुराभैरवी-मूर्त्तिं राद्या सा परिकीर्त्तिता ॥ ३७ ॥
कुलवारे कुलाष्टम्यां चतुर्दश्यां विशेषतः ।
योगिनी-पूजनं तत्र प्रधानं कुलपूजनम् ॥ ३८ ॥
यथा विष्णुतिथौ विष्णुः पूजितो वाञ्छित-प्रदः ।
तथा कुलतिथौ दुर्गा पूजिता वरदायिनी ॥ ३९ ॥
बिल्वमूले प्रान्तरे वा श्मशाने वापि साधकः ।
मांसप्रधानं नैवेद्यं सन्ध्याकाले विधीयते ॥ ४० ॥
काली कालीति वक्तव्ये तत्रोमा शिवरूपिनी ।
पशुरूपा समायाति परिवारगणैः सह ॥ ४१ ॥
भुक्ता रीति यदैशान्यां मुख मुत्तील्य सुस्वरम् ।
तदैव मङ्गलं तस्य नान्यथा कुलभूषण ! ॥ ४२ ॥
अवश्य मन्त्रदानेन नियतं तोषये च्छिवाम् ।
नित्यश्राद्धं तथा सन्ध्यावन्दनं पितृतर्पणम् ॥ ४३ ॥
तथैव कुलदेवीनां (१४) नित्यता कुलपूजने ।
पशुरूपां शिवां देवीं यो नार्चयति निर्जने ॥ ४४ ॥
शिवारावेण तस्याशु सर्व्वं नश्यति निश्चितम् ।
अपपूजा-विधानानि यत्किञ्चित् भुक्तानि च ॥ ४५ ॥

गृहीत्वा शाप मापाद्य (१५) शिवा रोदिति निर्जने ।
 एकया भुज्यते यत्न शिवया देव भैरव ! ॥ ४६ ॥
 तत्रैव सर्वशक्तीनां प्रीतिः परम-दुर्लभा ।
 पशुशक्ति नरशक्तिः पक्षिशक्ति स्तथैव च (१६) ॥ ४८ ॥
 पूजिता विगुणं कर्म सगुणं कारयेत्ततः (१७) ।
 तेन सर्वप्रयत्नेन कर्त्तव्यं पूजनं महत् ॥ ४८ ॥
 राजादि-भयमापन्ने (त्रौ) देशान्तर-भयादिके (कं) ।
 शुभाशुभानि कर्मानि विचिन्त्य बलि माहरेत् ॥ ४९ ॥
 गृह्ण देवि ! महाभागे ! शिवे ! कालाग्निरूपिणि !
 शुभाशुभफलं व्यक्तं (१८) ब्रूहि गृह्ण बलिं तव ॥ ५० ॥
 एव मुच्चार्य दातव्यो बलिः कुलजनप्रियः ।
 यदि न गृह्यते वत्स ! तदा नैव शुभं भवेत् ॥ ५१ ॥
 शुभं यदि भवेत्तत्र भुज्यते तदशेषतः ।
 एवं मत्वा महादेव ! शान्तिस्वस्तयनं चरेत् ॥ ५२ ॥
 कुलाचारं दक्षिणाख्यं कथितं तव सुव्रत ! ।
 न कस्मैचित् प्रवक्तव्यं यदीच्छेच्छाश्रितं सुखम् ॥ ५३ ॥
 निर्जने चैव वक्तव्यं न चैव जनसन्निधौ ।
 न पितुः सन्निधाने वा न मातुः सन्निधौ तथा ॥ ५४ ॥
 किंवा पक्षि पतङ्गादि-दर्शने नैव कारयेत् ।
 पाताल-मण्डपे वापि मण्डपे वा सुयन्त्रिते ॥ ५५ ॥
 निम्बिद्र-मण्डपे वापि कर्त्तव्यं न च सन्निधौ ।
 कुलपुण्यं कुलद्रव्यं कुलपूजां कुले जपम् (१९) ॥ ५६ ॥

(१५) मापाद्य । क ।

(१६) पक्षिशक्ति भैरव । । क ।

(१७) सगुणं साधयेत्ततः । ख ।

(१८) शुभाशुभ-फलव्यक्ति । ख ।

(१९) कुलं जपं । ख ।

गुरुं कुलपतिं चापि कुलमालां (२०) कुलाकुलम् ।
 कुलचक्रं कुलध्यानं सर्व्वथा न प्रकाशयेत् ॥ ५७ ॥
 प्रकाशात् सिद्धिहातिः स्यात् प्रकाशाद्वन्धनादिकम् ।
 प्रकाशा न्मन्त्रनाशः स्यात् प्रकाशादेव हिंसनम् ॥ ५८ ॥
 प्रकाशा न्मृत्युनाशः स्यात् प्रकाशं कथञ्चन ।
 पूजाकाले तु देवेश । यदि कोऽप्यत्र गच्छति ॥ ५९ ॥
 दर्शये द्वैष्णवीं मुद्रां विष्णुन्यासं (२१) तथा स्तवम् ।
 प्रकाशाद्यदि गुप्तिः स्यात्तत् प्रकाशात् न दूषणम् ॥ ६० ॥
 गोपनाद्यदि व्यक्तिः स्यात्तत् गुप्तिः साभिधीयते ।
 कदाचिदङ्गहानि तु न च व्यक्तिः कदाचन ॥ ६१ ॥
 (वरं पूजा न कर्त्तव्या न च व्यक्तिः कदाचन) ।
 एतत्तन्त्रं (२२) गृहे यस्य कुलाक्षर-समन्वितम् ॥ ६२ ॥
 कुलेखर-लिपि र्वापि तत्रैवाहं सदा स्थिता ।
 तेषां गृहेषु पापानि दुष्कृतानि भयादिकम् ॥ ६३ ॥
 पुस्तकस्थिति-मात्रेण नश्यन्ति नात्र संग्रहः ।
 लिखित्वा कुलहस्तेन कुलद्रव्येण भैरव ।
 कुलवारे पठेद्वापि कुलहस्ते च धारयेत् ।
 सर्व्वथा तस्य गेहं (२३) वै न संत्यक्ष्यामि भैरव ! ॥ ६४ ॥
 अत्यन्तरोगयुक्तो वा शुभहीनोऽपि वा पुनः (२४) ।
 एतत्तन्त्र-समायोगात्त्याज्यो न हि कथञ्चन ॥ ६५ ॥
 कुलं कञ्चित् समासोक्तं लभ्यते कुल पूजनम् ।
 एतदग्रन्थ-समायोगात् कपाली-करणं यदि ॥ ६६ ॥

(२०) कुलमालां । क ।

(२१) विष्णुन्यासं तथाचरेत् । ख ।

( ) वन्धनी-मध्यस्थं च पुस्तके नास्ति । (२२) एतद्वन्त्रः । ख ।

(२३) देहं वै । ख ।

(२४) अन्यरोगयुक्तोऽपि शुभहीनोऽपि वा पुनः । क ।

क्रियते साधकेन्द्रेण तदा किं वा न लभ्यते ।
 संपूज्य कुल-देवञ्च (२५) गृह्णीयाच्चैव नान्यथा ॥ ६८ ॥
 न स्नेहान्न च लोभेन न भीत्या करणा (कारणा) न च ।
 राज्यहानि वरं वापि सुतहानिस्तु वा पुनः ॥ ६९ ॥
 वित्तस्य हानि र्वा देवेण (२६) ! न प्रकाश्यं कदाचन ।
 मन्माया-मोहितस्यापि अन्यदेवरतोऽपि च ॥ ७० ॥
 प्रकाशात् क्षोभ माप्नोति सत्यं सत्यं वदान्यहम् ।
 यथा योपि-छरीरेण विचरामि पुनः पुनः ॥ ७१ ॥
 तथेमं ग्रन्थ मासाद्य तिष्ठामि परमा कला ।
 महाचीनक्रमं वापि महानीलं सदागिवम् ॥ ७२ ॥
 सङ्केतं वापि योन्मत्तं यत् किञ्चिद्दीर-साधनम् ।
 कुलाचारं विना वत्स । नैव सिद्धि-प्रवर्त्तकम् ॥ ७३ ॥
 कुलवारे कुलर्क्षे च कुललग्ने कुल-क्षणे ।
 योगिनीना मदा (सदा) पूजा मनसापि न हीयते ॥ ७४ ॥
 कुलीना वा (ना)वमन्येत नावन्नां कारये दुःखः (२७) ।
 अभिभूति समाकीर्णं व्याधियुक्तञ्च भैरव ! ॥ ७५ ॥
 एतदग्रन्थेन निर्मुञ्च्य पिच्छकोपरि धारयेत् । (२८)
 सप्ताहं क्रमयोगेन सुप्तो भवति दुर्ग्रहात् ॥ ७६ ॥
 एतत्ते कथितं वत्स । देवीहृदय सुत्तमम् ।
 न कश्चैचित् प्रयोक्तव्यं प्रवक्तव्यं कथञ्चन ॥ ७७ ॥
 (इदानीं भव सर्व्वज्ञ सर्व्वतन्त्र-विशारदः ।
 त्वमेव यत्ता शास्त्राणां न परोपि महेश्वर ! ॥ ७८ ॥

(२५) कुलदास्पत्यम् । क । (२६) देव । क ।

(२७) कुलीनं नावमन्येत कुलानां तत्र कारयेत् । ख ।

(२८) एतदग्रन्थेन निर्मुञ्च्य पिच्छकोपं विधारयेत् । ख ।

( ) पञ्चनीमध्यस्था चार्द्धलिप्तोक्तौ ख-पुस्तके नास्ति ।

गुरु स्वं सर्वतन्त्राणां नाहं नापि हरिः प्रभुः ।
 कारणावस्थयापन्ना यदाहं कुलरूपिणी ॥ ७६ ॥
 न कार्यं नापि यत् किञ्चित् ब्रह्मोहं स्फुरित- (स्फुरित) प्रभम् ।
 कार्यभाव समापन्ना यदाहं विश्वरूपिणी ॥ ८० ॥
 तदा त्वमेव तन्त्राणां यक्ता नाहं महेश्वर !) ।
 अहं विशामि त्वेहे गत्वा युक्तो भव प्रभुः ॥ ८१ ॥
 मां विना जननी कापि नैव कार्य-विभाविनी ।
 अतः कार्यं (कार्यं) समुत्पन्ने पुत्रत्वं त्वयि वर्त्तते ॥ ८२ ॥
 त्वां विना जनकः कोपि नैव कार्य-विभावकः ।
 अतः स्वमेव जनको नास्वन्मोपि कथञ्चन ॥ ८३ ॥
 कदाचित् पितृरूपोऽमि कदाचिद् गुरु-रूपधृक् ।
 कदाचित् पुत्रतापन्नः कदाचिच्छिष्य एव हि ॥ ८४ ॥
 शिवशक्तिसमायोगा ज्जायते सृष्टि-कल्पना ।
 (शिवशक्तिसमायोगात् कुलादिसृष्टि-कल्पना) (२६) ॥ ८५ ॥
 शिवशक्तिसंघे सर्वं यत्किञ्चि ज्जगतौ-गतम् ।
 तस्मा त्वमेव सर्वं सर्वत्राहं महेश्वर ! ॥ ८६ ॥
 सर्वं त्वमेव देवेश । सर्वं चाहं मनातन ! ।
 गुरु स्वं यदि शिष्योऽहं तदा मास्तु विवेचना (३०) ॥ ८७ ॥
 तस्माद् भव गुरु नाथ ! शिष्याहं परमेश्वर ! (३१) ॥ ८८ ॥
 इति कुलचूडामणौ समाप्तः पटलः समाप्तः ।

॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

(२६) एतत् क-पुस्तके भास्ति ।

(३०) मास्तु विचारणा । ख ।

(३१) तस्मा त्वमेव नाथय शिष्योपि परमेश्वरः । ख ।

सूचीपत्रम् ।

प्रथमः पटलः ।

विषयः	पृष्ठाङ्काः	पंक्त्यङ्काः
कालिकादीनामसंख्यत्वकथनम्	१	१-४
चतुर्ष्वपि पटितन्त्रनामानि	१-२	
मन्त्रुखादेतच्चतुर्ष्वपि पटितन्त्राण्यन्यानि च		
श्रुत्वापि कथं न ज्ञातानन्दासीति भैरव		
प्रश्ने तं प्रति भैरव्याः स्मृतिवर्णनम्	४-५	
योगनिर्मुक्तकानुष्ठेयोपायकथन-		
प्रसङ्गेन प्रातःकृत्यविधिवर्णनम्	५-७	
कुलीनस्य टीक्षाप्रभृत्यप्रतिपादनम्	५	५-६

द्वितीयः पटलः ।

भैरवं प्रति देवीवाक्यम्

तत्त्व-	
कुलस्नानविधिः	८-९
तत्त्व	
देव्या मूर्तेस्तैविध्यकथनम्	८
संयच्छन्तीय द्रव्याणि	८
जले कूर्मैषऋनिर्मोक्षणम्	८
कुलतीर्थावाहनम्	८
तत्त्व मोक्षणम्	८
देवादितर्पणम्	८
उत्थाय कुलवस्त्रपरिधानम्	८
तिलकम्	८

विषयः

पृष्ठाङ्काः पंक्त्यङ्काः

कुलदेवपूजनविधिः	८	१०
तत्त्वारम्भक्रमः	८	१०-१५
कुलचेष्टित-विधानम्	८	१६-१७
उपचार द्रव्याणि	८	१८-२०
तेषाञ्च सव्यदक्षिणभेदेन		
स्थापन-नियमः	१०	१-२
यन्त्राङ्कन-द्रव्याणि	१०	२-४
जङ्घारन्दादौ यन्त्रलेपधारणम्	१०	१०
वैष्णवाचार तत्त्वपरता	१०	१२ १४
परपुरप्रवेश-विधानम्	१०	१६
कुलाचार समाचरण-विधिः	१०	१६-१८
स्वयत्तया परयत्तयाकर्षणम्	१०	२०
आकर्षणविधिः	११-१२	
प्रणाममन्त्रः	११	१६-१७

तृतीयः पटलः ।

आकर्षणविधिः	१२-१४	
ललाटयन्त्र वर्णनम्	१२	२-७
पुरस्करणम्	१५	१
तत्त्वोपायनद्रव्याणि	१५	२-१२
तत्त्व क्रमः	१५-१६	
योषितां सव्यकर्षे स्तोत्र-		
पाठविधिः	१६	८
अथ कर्षणप-स्तोत्रम्	१६-१७	

विषयः पृष्ठाङ्काः पंक्त्यङ्काः

परयोपितामभावे पूजनीया १०-१८

कुलशास्त्रज्ञ पूजनप्रशंसा १८ २

योषित्पूजा-प्रशंसा १८ ४

योषित्पूजाया अकरणे

दोषकथनम् १८ ६-११

देवभेदेन

पीठशक्तिनामभेदकथनम्

तत्र तत्र तासां पूजा-

विधानञ्च १८-१८

अस्य च गोपनीयत्वम् १८ ६-१२

चतुर्थः पटलः ।

समयाचार-रहस्यम् २०-२१

तत्र

साधकगुणाः २० २-५

देवतायतनादौ देवाङ्गमने

अनुष्ठेयम् २० ६-८

वृष्टादिदर्शने प्रणाम-

कर्त्तव्यता २० ८

तत्प्रणाममन्त्र २० १२

श्वश्रुश्रयानयोर्दृश्ये

प्रणाममन्त्रः २० १६

काण्डुप्यरक्तधस्तादिदर्शने

प्रणाममन्त्रः २१ २

राजतनुपुत्रादिदर्शने

प्रणाममन्त्रः २१ ४-८

मदाभाण्डादिदर्शने

प्रणाममन्त्रः २१ ११

एतेषा मारणोच्चाटनादि-

निषेधः २१ १०

चेटादिभिर्युक्तीपरीक्षा २१-२२

पुरःशोभविधानम् २२-२६

विषयः पृष्ठाङ्काः पंक्त्यङ्काः

पञ्चमः पटलः ।

निद्रावयगते विधिभेदः २०-२८

रक्षाविधानम् २८ १०

कुलचूडामण्डितादाय यन्त्र-

सेखननियमः २० १

वैष्णवाचारेण पूजाविधानम् २० ६

योषिदानयन-स्नानानि २० १२

कुलशोभाचरणविधिः २० १४

कामरूप-प्रशंसा २० १६

कामाख्या प्रशंसा २० २०

भैरवज्ञातार्कण्यविधि-

जिज्ञासा २१ ७

तदुत्तरे आर्कण्यविधि-

कथनम् २१-२२

प्रकारान्तरेणार्कण्यसाधनम् २४-२५

विना मद्येन कुलपूजा-

निषेधः २५ १८

षष्ठः पटलः ।

सिद्धिभावाल्लक्षणपद्धतिः २६-२७

भैरवस्य वेतालादिसिद्धि-

जिज्ञासा २७

तदुत्तरे तत्साधन-प्रक्रिया-

कथनम् २८ १-१०

वेतान्चाल्लक्षणमन्त्रः २८ १४

खड्गसिद्धिः २८-२८

खड्गचालन मन्त्रः २८ ७

व्यञ्जन-सिद्धिः २८-४०

विवरसिद्धिः ४० ७-११

विषयः	पृष्ठाङ्काः	पंक्त्यङ्काः	विषयः	पृष्ठाङ्काः	पंक्त्यङ्काः
सप्तमः पटलः ।			महिषमर्दिनीस्तोत्रम्	४१—४५	
भैरवस्य भैरवीं प्रति महिषमर्दिनी-			भैरवाय भूर्तिप्रदर्शनम्	४५	
प्रक्रिया-लिखाणा	४१	१	पूजायां प्रयुक्तदेशाः	४६	२
तदुत्तरे महिषमर्दिन्या			विषा-पूजा-प्रशंसा	४६	१०
मन्त्रोद्धारः	४१	६	ताभ्यो बलिदानमन्त्रः	४७	१
ध्यानम्	४२	१५	तन्त्रप्रशंसा	४८—४९	
पञ्चाङ्गम्	४२	२०	तन्त्रस्य गोपनीयता	४९—५०	
पूजाप्रकरणम्	४३	१			

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठा	पंक्ति	अशुद्धम्	शुद्धम्
५	५	चान्नाया	चान्नायाः
६	१३	कुलपिथ्यो	कुलशिथ्यो
७	१	मत्भूतं	मद्भूतं
१३	८	कुचावलम्	कुचाचलम्
१६	२३	महालक्षि	महालक्ष्मि
१८	८	जन्मणि	जन्मनि
२१	२१	प्रणन्य	प्रणम्य
२४	१८	गीयते	गीयते
२६	८	स्थापयित्वा	स्थापयित्वा
३४	८	दृशानि	दृशानि
४८	२४	एतद्वन्तः	एतत्तन्तः
४८	१७	निर्मूळ्य	निर्मूळ्य
५०	३	ब्रह्मोहं	ब्रह्माहं